Meander

#3 | jaargang 23
jul-aug-sep 2025

Natuur rond Schelde,
Leie en Zwalm

Hebben de predatoren het gedaan?

De uilen bij ons

Opnieuw wolven in de Vlaamse Ardennen?

Natuurpunt
Vlaamse Ardennen *plus*

De uilen bij ons 4

De geelgors 8

Opnieuw wolven in de Vlaamse Ardennen? 10

Het bont zandoogje: onopvallende, maar boeiende gast in de tuin 14

Plooivleugelwespen 16

Bermanemoontjes 20

Hebben de predatoren het gedaan? 24

Vuile hoekjes en nestkasten 26

Biodiversiteitsherstel, een (des)illusie? 28

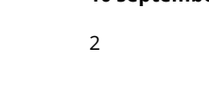

Bijzondere vogelwaarnemingen uit VA+ voorjaar 2025 30

Natuurpunt Houtem op bezoek in het onderzoekscentrum aquatische fauna 34

Kalender
p.38

Lees Meander en de bijlage digitaal

Volg de QR-code om een PDF versie van deze en vorige Meanders te lezen. Bekijk vanaf nu ook de **bijlage** met extra referenties en foto's.

Meander

is het driemaandelijks regionaal tijdschrift voor leden uit de regio Vlaamse Ardennen *plus*.
Redactie redactiemeander@natuurpuntvlaamseardennenplus.be
Norbert Desmet (desmetnorbert@hotmail.com), Rik Desmet (desmet.rik1@gmail.com), Alain Baute (alain@plan42.eco)
Teksten nagelezen door André De Kimpe
Kalenderverantwoordelijke Filip Keirse (055 38 78 83, filip.keirse@telenet.be)
Cover Vos © Rik Desmet
Lay-out Alain Baute (alain@plan42.eco)
Oplage 3892 ex.
Druk Drukkerij Graphius, Gent. Papier: Magno Volume 90 gr. Gedrukt met plantaardige inkten en oplosmiddelen.
Natuurpunt-leden die wonen buiten de regio kunnen Meander ontvangen mits een jaarlijkse bijdrage van € 13 op rekening BE91 8912 5408 8476 van Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*.
Teksten voor Meander van januari, april, juli en oktober moeten de redactie bereiken vóór respectievelijk 10 december, 10 maart, 10 juni en 10 september

Lees alle Meander edities digitaal.

FSC www.fsc.org
MIX
Papier | Ondersteunt verantwoord bosbeheer
FSC® C014767

Een nieuwe uitdaging

Dirk Criel

Mogelijk is het jou ontgaan, maar Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* – of kortweg 'VA+' – is al in 2016 een vereniging zonder winstoogmerk geworden. Volgend jaar vieren we dus ons tienjarig jubileum; althans onder zijn huidige vorm. De regionale zelf ontstond reeds veel eerder – in 2005 – onder impuls van Guido Tack die toen ook het eerste voorzitterschap op zich nam. Het is in die tijdspanne geëvolueerd van een overlegorgaan naar een koepelvereniging die de werking van zeven Natuurpunt-afdelingen, twee Natuurpunt-kernen, zes Natuurpunt-studiewerkgroepen en vier lokale Natuurpunt-groepen in de streek van de Vlaamse Ardennen en tussen Leie en Schelde aanstuurt en coördineert. Het omvat het grondgebied van 14 gemeenten; bijna de helft van onze Oost-Vlaamse provincie. Onderweg moesten we weliswaar de terugtrekking van 'afdeling Herzele' verwerken, maar zeer recent heeft de kern 'Werkgroep Everbeekse bossen' opnieuw onze rangen vervoegd en zich bij 'afdeling Zwalmvallei' aangesloten. Door de fusie van de gemeenten Nazareth en De Pinte zal Nazareth dat nu tot de afdeling Tussen Leie en Schelde behoort, later aansluiten bij afdeling Bovenschelde, maar daarover meer in een volgend nummer.

Een juridisch kader voor VA+ was noodzakelijk wilden we op gepaste wijze voor natuur en landschap kunnen opkomen en ons zelf in rechte veiligstellen. Na de oprichting van de vzw leek ons een erkenning als regionale vereniging een volgende logische stap. Onder impuls van de vorige regering kregen we de kans hiervoor een dossier in te dienen. Na het indienen van een lijvige 'Meerjarennota' werden we begin 2025, voor een termijn van twee jaar (2025-2026) als regionale vereniging definitief erkend. Dergelijke erkenning biedt ons niet alleen nieuwe mogelijkheden en kansen, maar stelt ons eveneens voor uitdagingen, niet in het minst omwille van de administratieve rompslomp dat het met zich meebrengt. We zullen het de komende twee jaar moeten waarmaken, willen we op de langere termijn erkend blijven.

De subsidies die ons voortaan elk jaar worden toegekend, bieden ons voor het eerst de mogelijkheid om een administratief en gebiedsgericht medewerker aan te werven. Ondertussen is de aanwervingsprocedure daarvoor achter de rug en is de keuze op Soetkin van Rossem gevallen, een jonge vrouw uit de socio-culturele sector. Zij was voorheen werkzaam als coördinator communicatie en beleidsmedewerker. Niettegenstaande ze vooreerst een administratieve functie zal vervullen, biedt haar jarenlange ervaring op communicatievlak ons eveneens de mogelijkheid deze job te verbreden en voor beide partijen inhoudelijk sterker te maken. We doen er dan ook alles aan om deze samenwerking zo gauw mogelijk op te starten. Soetkin zal haar vaste stek in het bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen - Boembekemolen hebben, maar ook van op verschillende andere plekken kunnen werken. Daarnaast kan ze op de gastvrijheid van onze vele afdelingen en werkgroepen rekenen, waarmee ze geleidelijk aan kennis zal maken. Het is de bedoeling dat ze een bekend gezicht en aanspreekpunt wordt in onze vereniging. Inhoudelijk blijven we als bestuur de touwtjes in handen houden, mede met het oog op het opstellen van de nieuwe beleidsnota waarmee we onze erkenning willen verlengen.

Er beweegt dus veel binnen de vereniging en we hopen dat dit nog lang zo mag blijven. Bij deze dan ook de oproep aan al onze leden om niet alleen actief te blijven, maar tegelijk ook nieuwe impulsen te leveren waarmee we onze werking kunnen versterken en onze doelstellingen bereiken. Het zal belangrijk zijn dat elke geleding van onze regionale daarin een taak op zich neemt en een rol vervult. Als bestuurders kijken we in ieder geval erg uit naar dit nieuwe verhaal waaraan we hopelijk nog vele hoofdstukken mogen toevoegen. —

Velduil © Robin Vanheuverswyn

De uilen bij ons

Aan de belangstelling te zien voor de velduilen van Oudenaarde deze winter, zijn uilen nog steeds erg populair. Ook mij blijven ze al heel mijn leven intrigeren, maar het zijn niet de makkelijkste soorten om zicht te krijgen op hun 'stand van zaken': daar zijn veel geduld en late 'werk'uren aangewezen, en ja, braakballen kunnen een hulpmiddel zijn, samen met literatuur en tegenwoordig uiteraard waarnemingen.be.

Norbert Desmet

De velduilen van deze winter

De velduil is misschien de gemakkelijkste soort om waar te nemen omdat hij grotendeels overdag jaagt, maar hij is zo zeldzaam geworden dat de waarnemingen in Oudenaarde eerder uitzondering waren. Ze verschenen begin november als trekker en sommige in kortverblijf op een paar plaatsen, maar Oudenaarde was de vaste stek van twee vogels met als laatste waarneming 1 mei. Een goede muizenstand hier lag allicht aan de grondslag van hun verblijf. Doordat de meersen maar ten dele meer onderlopen, was de schade door de regen van verleden jaar hier misschien minder en herstelde de woelmuizenpopulatie hier sneller? Velduilen hebben immers een 'neus' daarvoor en zijn gekend als opportunistische zwervers die zich vestigen waar het goed is, dan soms met meerdere broedkoppels. Hadden onze Scheldemeersen een kans gemaakt op broeden? Zeker, ze zijn erg lang gebleven en er was voedsel genoeg, maar het zijn de zwervers onder de uilen en het noorden roept in het voorjaar. Maar onrust speelt ook een rol bij vestiging en met het onverantwoorde gedrag van sommige vogelfotografen zou dit moeilijk geworden zijn. Toch een oproep om de rust van dieren altijd te respecteren. Het is aan ieder van ons om daar indien nodig op te wijzen. Het is een spijtige evolutie voor de natuur en voor Natuurpunt, met de kwartelkoning van verleden jaar als precedent op dezelfde plaats.

Het gaat goed met bosuil, oehoe en ook nog met kerkuil

Dat zijn de soorten die de wind mee hebben in deze voor de natuur moeilijke tijden. De twee eerste zijn 'volgers' van wat de omgeving aan nieuwe mogelijkheden schept, een beetje de opportunisten, en zoals met soorten als kraaien, ratten en duiven gaat het hen voor de wind. Toevallig zijn de twee laatste soorten ook de prooien bij uitstek voor de oehoe wat zeker in die soort zijn voordeel spreekt (zie Meander 1, 2025). Anderzijds legt de oehoe ook een zekere druk op een gebied, bv op de egelpopulatie maar tegelijk op die van de bosuilen. De komst van de oehoe decimeerde in het Kluisbos hoogstwaarschijnlijk die broedpopulatie en de ransuilen met hun luid piepende jongen maken ook al geen kans meer.

Bij de bosuil speelt de veroudering van onze bossen een gunstige rol met echter een verraderlijk variabel voedselaanbod van insecten over amfibieën tot vogels, soms ter grootte van duiven … Het succes bij broeden wordt, naast de betere nestmogelijkheden in oude bomen, ook bepaald door de muizenvoorraad. Die is in het bos vaak wisselend: denk aan beukennotenjaren waar een topjaar voor bosmuizen en rosse woelmuizen op volgt, met dan veel geslaagde uilennesten met twee à drie jongen. Het zijn die jaren die zorgen dat die 'overschot aan bosuilen' het volgend jaar nieuwe gebieden opzoekt, die vaak minder gunstig zijn, maar toch genoeg te eten bieden om een blijvend territorium aan te houden. Dat zijn dan vaak parken, grote tuinen en zelfs de laatste tijd populierenbossen en dorpskernen. Soms komen ze daarbij in concurrentie met kerkuilen: af en toe zien we kerkuilenbroedplaatsen ruilen met bosuilen. En dan is het gewoon een kwestie van wie de sterkste is, met bosuil meest als een winnaar. Is bosuilen waarnemen moeilijk? Helemaal niet, het kan bijna het jaar door: de winter is favoriete roepperiode tot ongeveer eind januari, dan beginnen ze al te broeden en zijn ze stiller. Dan zijn er de roepende jongen, de vroegste vanaf eind februari en vanaf augustus zijn ze weer te horen met de afbakening van hun winterterritorium. Je moet er wel wat nachtrust aan inboeten, want het zijn de meest 'nachtelijke' uilen. In het licht van een auto heeft een bosuil een eerder donkere onderzijde bovendien een meestal snelle vleugelslag, hij heeft samen met de steenuil de kortste uilenvleugels.

De kerkuil tenslotte is er, vergeleken met midden vorige eeuw, veel beter aan toe, maar is toch eerder aan de risicokant te vinden: veilige broedplaatsen verminderen door afsluiten van kerktorens en veel verbouwingen op het platteland voor tweede verblijven. Ook het toenemend verkeer zorgt voor veel slachtoffers die wegens het verminderen van goede voedselgebieden (lees rijke natuur) naar de wegkanten gedreven worden, die dan ook nog onder een wisselend beheer lijden. Met zijn aanwezigheid in de buurt van mensen zijn vergiftiging door muizengif en opsluiting in schouwen en gebouwen bijkomende risico's. Vorig jaar was een pechjaar voor de soort: weinig muizen 'te velde' door te veel regen met later op het jaar jongensterfte. In september vonden we op de weg over en weer naar de Argonne 11 dode kerkuilen, meestal eerstejaars! Recent stelde het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek[1] vast dat de helft van de Vlaamse bruine ratten resistent geworden is tegen de klassieke rodenticiden die inwerken op de bloedstolling. De resistentie is vooral zichtbaar in het oosten en westen van Vlaanderen. Dat gif kan zich ophopen in kerkuilen.

Gelukkig zijn er bij ons de bouwers van nestkasten en hebben we ook geen strenge winters meer, wat immers dodelijk is voor kerkuilen wegens een kleine vetlaag.

Veel waarnemingen gebeuren op den bots (hopelijk dus niet letterlijk!) maar bij autorijden 's nachts: volledig witte onderkant en trage vlucht zijn een goed kenmerk.

Steenuil en ransuil in de gevarenzone?

Ransuil - GOULD J. (1873) - The birds of Great Britain - London

Wat ooit onze meest algemene uilensoort was, is vrijwel ongemerkt aan het verdwijnen: de steenuil. Klein maar moedig houdt hij stand in gunstige, soms erg kleine voedselgebieden, maar dat is een moeilijke omschrijving. Hij eet zowel muizen als kevers en regenwormen en bij nood jonge vogels tot de grootte van een jonge waterhoen. De 'optimalisatie' van landbouwgrond doet hem de das om, grootschaligheid en soortenverarming met o.a. grote kevers op kop, maar ook de ontwormingsmiddelen, sproeistoffen en het verdwijnen van goede nestgelegenheid (knotwilgen). Men probeert met nestkasten het tij te keren en als de voedseltoestand goed is, lukt dat wel. Maar vaak speelt predatie (steenmarter) daar een negatieve rol, hoewel men nestkasten enigszins predatievrij kan maken. Ook verkeerssterfte en zeker de opkomst van de bosuil 'op den buiten' spelen hier een rol, samen met de opkuiswoede. Steenuilen zijn rommelliefhebbers: scheefgezakte stalletjes, houtmijten, hoogstamboomgaarden … Steenuilen waarnemen is niet zo moeilijk: in het voorjaar wijst bij valavond hun gekende 'hooek' roep de weg en soms zitten ze overdag zonnend bij hun woonplaats. Bij valavond zijn ze jagend te zien van paaltje naar paaltje en als er in het licht van de auto een kleinere uil met klapperende vleugels van zijn uitkijkpost wegvliegt kan je die als steenuil noteren.

Voor de ransuil luidt de noodklok, te zien aan het verdwijnen van de winterroestplaatsen en de alarmberichten over de sterke daling in het aantal broedvogels. Nederland waarschuwt al een paar jaar en ze speculeren daar soms nogal wild over de oorzaken van de achteruitgang, gaande van de komst van de havik tot het verdwijnen van de ekster, die vaak 'nesten' levert voor de 'luie' ransuilen. Benieuwd wat onze atlas zal zeggen, maar het is een feit dat ook bij ons de grote neergang is ingezet. De jaren 60 tot 90 van vorige eeuw waren erg succesvol met soms clusters van broedvogels (grote in het Kluisbos, de Wortegemse bossen, kleinere ook elders) wat resulteerde in grote winteraantallen met soms meer dan 40 samen op roestplaatsen. Nu moet men echt zoeken naar geslaagde broedgevallen door in juni en later piepende jongen op te sporen, 'heerlijke' klus voor sommigen, maar doorgaans is er minder animo. Maar tegelijk lopen hiermee ook meer waarnemingen binnen van niet fervente vogelkijkers op waarnemingen.

© Norber Desmet

be: ransuilen hebben zich duidelijk van uit de bossen verplaatst naar grotere tuinen en de rand van de dorpen. In weidegebieden o.a. de Scheldevallei lijken ze nog wisselend stand te houden en dan blijkt ook de overeenkomst met velduil. Niet voor niets hebben beiden Asio in hun Latijnse naam, beiden eerder mobiele soorten. Merkwaardig hoe beide soorten een neus hebben voor goede muizengebieden waar ze dan voor enige tijd opduiken, het zijn dan ook met hun lange vleugels de betere vliegers onder de uilen. Ook rustende ransuilen zijn een geliefd onderwerp van fotografen. Niet zelden levert dit beelden op van een verschrikte uil met opengesperde ogen ...

Allicht is de hoofdoorzaak van de terugloop te zoeken bij minder overvloedig voedsel! De omschakeling in de landbouw is allicht de hoofdoorzaak: maïs en intensief gebruikt grasland domineren ten nadele van de grote oppervlakte aan graasweiden ooit. Weg zijn dan ook de grote aantallen woelmuizen, maar dikwijls vergeten, ook weg de grote aantallen vogels die bij gebrek aan muizen het menu konden aanvullen: denk aan ringmussen en huismussen, leeuweriken, piepers en co, zeker een onderschatte factor. Ransuilen zijn immers grote 'vogelliefhebbers' en ze plukten die vaak weg op slaapplaatsen, ook al een fenomeen dat verdwijnt.

We horen dikwijls dat het moeilijk is om uilen te zien, mogelijk kan dit artikel helpen en je hoeft je slaap niet helemaal te laten, regelmatig een avondwandeling doet al wonderen en soms opent de weg zich door een toevallige melding van een familielid of collega: ik hoor of ik zie iedere avond een uil! Aan de slag dan ... —

Scan voor referenties

somethingellis
GRAFISCH ONTWERP
GSM 0479 433 711 // ELLIS.DEVUYST@GMAIL.COM // WWW.SOMETHINGELLIS.BE

BEATRIJS
boeken, boeken & boeken
www.beatrijs.be
Nederstraat 42 - Hoogstraat 37
9700 Oudenaarde
Tel: 055 31 44 77, Fax: 055 30 03 45
bestel@beatrijs.be

Cursus geologie Vlaamse Ardennen: 'De Vlaamse Ardennen Doorgrond', op verkenning door landschap, reliëf en geologie van de Vlaamse Ardennen.

Deze cursus neemt je mee naar het verleden om zo inzicht te krijgen hoe het landschap van de Vlaamse Ardennen zich gevormd heeft, welke lagen er in de ondergrond zitten.

Hoe evolueerden zandbanken tot getuigenheuvels, of zijn ze toch anders ontstaan? Je komt er te weten waarom er in deze streek zoveel verglijdingen en bronnen zijn. Welke stenen vinden we in de ondergrond en gebruikten onze voorouders? Je leert het landschap beter begrijpen. Vanwaar komen bijvoorbeeld die hobbels of gaten in een weide? Waarom kom je op sommige plekken juist die bepaalde planten tegen?

Je maakt er ook kennis met nieuwe technieken zoals LIDAR en virtuele boring. We maken je wegwijs in de 'Databank Ondergrond Vlaanderen' (DOV), waar alle gegevens van de Vlaamse ondergrond beschikbaar zijn.

We houden het praktisch en éénvoudig, er is dus geen echte specifieke voorkennis vereist. Deze cursus richt zich tot iedereen die geïnteresseerd is in het landschap, reliëf en geologie van de Vlaamse Ardennen. Als leidraad volgen we het boek 'De Vlaamse Ardennen Doorgrond'. Met deze achtergrond ben je als wandelaar/(natuur)gids dan in staat om zelf aan de slag te gaan om je wandeling te stofferen met interessante weetjes.

Om de praktische excursies in te leiden voorzien we drie theoretische lessen. De vele figuren en foto's maken alles aanschouwelijk. Theorie wordt tastbaar tijdens de vier excursies.

Praktisch:

Zaterdag 20 september 2025
9 – 12 uur: Theorieles 1, in de natuurboerderij van het bos t' Ename, Boskant 56, 9700 Oudenaarde
13 - 16u30: Geo-excursie bos t' Ename-Mater. Parking einde Kapellestraat, 9700 Oudenaarde

Zaterdag 27 september 2025
9 – 12 uur: Theorieles 2, in de natuurboerderij van het bos t' Ename, Boskant 56, 9700 Oudenaarde
13u30 – 17 uur: Geo-excursie Hotondbos-Kwaremont. Start parking sporthotel- Zandstraat 4, 9690 Kluisbergen

Zaterdag 11 oktober 2025
9 – 17 uur: Wandeldagtocht Zwalmvallei St-Maria-Oudenhove/ St.-Goriks-Oudenhove/ Michelbeke. Start aan de kerk Sint Maria-Oudenhove, Sint-Hubertusplein.

Zaterdag 25 oktober 2025
9 – 17 uur: Fietstocht door de Scheldevallei van Oudenaarde naar Avelgem en terug. Start Sint Walburgakerk 9700 Oudenaarde- Parking Minderbroederstraat.

Zaterdag 8 november 2025
9 - 12 uur: Theorieles 3, in de natuurboerderij van het bos t' Ename, Boskant 56, 9700 Oudenaarde

Prijs: € 70 voor leden van Natuurpunt en Milieufront Omer Wattez, € 90 voor niet-NP-MOW-leden.

Inschrijven voor deze cursus kan via: https://www.natuurpunt.be/agenda/cursus-geologie-vlaamse-ardennen-23220?date=20/09/2025

Max. 20 deelnemers.

Lesgever: Filip Keirse (filip.keirse@telenet.be, 0487 64 79 01)

Deze cursus is een organisatie van Natuurpunt natuuracademie i.s.m. Milieufront Omer Wattez vzw, Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* en het bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen - Boembekemolen.

De geelgors

De ruime regio van de Vlaamse Ardennen vormt een van de laatste grote clusters in Oost-Vlaanderen waar nog geelgorzen voorkomen (zie kaart). Sinds de jaren zeventig lopen de aantallen geelgorzen echter drastisch terug, voornamelijk door schaalvergroting en intensivering van de landbouw.

Simon Desmet

© Robin Vanheuverswyn

In de Leievallei verdween de gèsloetie, zoals hij soms genoemd werd, als broedvogel in de jaren 90 van de vorige eeuw. De kaartjes[1] die voor Oost-Vlaanderen de broedzekerheid van de periode 2000-2002 vergelijken met de broedzekerheid in de periode 2020-2024 spreken voor zich.

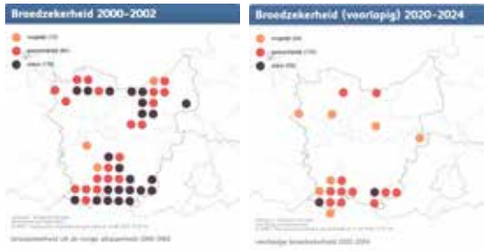

Hoe herken je de geelgors?

Geelgorzen zijn zangvogels van zo'n 16 cm groot. De mannetjes hebben een gele kop en onderdelen, terwijl de vrouwtjes en jonge vogels minder opvallend gekleurd zijn. In alle verenkleden kan je de geelgors herkennen aan zijn roestbruine stuit. Bij het opvliegen en landen kan je ook hun witte buitenste staartpennen zien.

Van februari tot laat in de zomer kan je geelgorzen horen zingen. De aanzet van de Vijfde Symfonie van Beethoven zou gebaseerd zijn op de karakteristieke zang van de geelgors. In het Verenigd Koninkrijk interpreteert men de zang eerder als 'A little bit of bread and no cheese (please)'. Nee, de ene geelgors is niet beleefder dan de andere: uit Tsjechisch onderzoek blijkt namelijk dat geelgorzen een twintigtal 'dialecten' hebben. Er zijn er trouwens ook die er de zin 'geef mij een pintje bier' in herkennen … Surf naar https://www.deslimstevogelgids.com/vogelgeluid/geelgors om de zang te horen.

Buiten het broedseizoen kan je de rollende en tikkende roepjes van geelgorzen horen.

Waar broeden geelgorzen?

Geelgorzen nestelen op of net boven de grond, bij voorkeur onder houtkanten, brede hagen, bramenkoepels en andere kleinschalige landschapselementen (KLE's) in landbouwgebied. Daarbij is het belangrijk dat 'de gordijnen gesloten zijn': ze bouwen hun nest achter lange grassen, kruiden of andere ruigtevegetatie, uit het zicht van mogelijke belagers. Het behoud van kleinschalige landschapselementen én een doordacht maaibeheer zijn dus cruciaal voor het voortbestaan van de geelgors. Ze bouwen per broedseizoen van april tot augustus twee à drie nesten waarin ze drie tot zes eieren leggen.

Geelgorzen broeden graag in clusters in elkaars buurt. Binnen hun territorium hebben ze een zangpost nodig: een solitaire struik of boom, een wat hogere boom die boven een haag of houtkant uitsteekt, enz.

Waarmee voeden geelgorzen zich?

Door de gebruikelijke hedendaagse landbouwpraktijken verliezen geelgorzen niet alleen geschikt broedhabitat, maar komen ze ook in de problemen met hun voedselvoorziening. Tijdens het broedseizoen eten zowel de nestjongen als hun ouders een eiwitrijk dieet dat voornamelijk uit rupsen en insecten(larven) bestaat, maar de aantallen insecten zijn in de laatste 50 jaar drastisch afgenomen, en blijver verder afnemen. 's Winters voeden geelgorzen zich met zetmeelhoudende granen en zaden, die ze in het hedendaagse landbouwlandschap ook steeds minder vinden. Na de oogst blijven namelijk minder granen achter op de akkers, die snel opnieuw bewerkt worden voor een volgende teelt. Ook kruiden verdwijnen uit het agrarisch gebied. Geelgorzen zoeken naar voedsel op de grond, bij voorkeur op een kale bodem of tussen ijle vegetatie. Op voedselrijke percelen verzamelen zich grote wintergroepen, bestaande uit standvogels en rondzwervende vogels. Zo'n 75% van de geelgorzen broedt binnen een straal van 1 à 2 km rondom hun overwinteringsgebied. Daarom is het cruciaal dat ze jaarrond voldoende voedsel en dekking vinden om te vermijden dat ze uit een gebied verdwijnen.

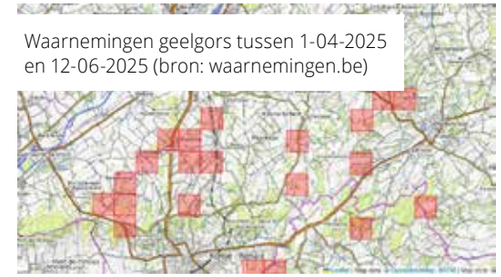

Waarnemingen geelgors tussen 1-04-2025 en 12-06-2025 (bron: waarnemingen.be)

Wat kan je zelf betekenen voor de geelgors?

Aangezien de geelgors een Kleinschalig Landschap Akkervogel (KLA) en geen tuinvogel is, zal je deze soort niet zo gauw in tuinen aantreffen. Gemeentebesturen en andere overheden kunnen daarom met een houtkantenplan en een aangepast snoei- en maaibeheer het grootste verschil voor geelgorzen maken. Daarbij is het belangrijk om niet te maaien of snoeien tussen april en augustus en gefaseerd te werk te gaan. Het factsheet geelgors[2] van Vogelbescherming Nederland vormt daarbij een handige leidraad.

Bezit je echter een hobbyweide of een grote tuin op het platteland, overweeg dan om een houtkant of brede haag aan te leggen met soorten als meidoorn, sleedoorn, hazelaar, enz. Maai niet tot tegen de houtkant of haag, maar laat kruiden en grassen zich ontwikkelen om een geleidelijke overgang tussen korte en hogere vegetatie te creëren waarin insecten kunnen gedijen. Verwacht niet meteen succes: pas wanneer de geelgorzenpopulatie vanuit de kerngebieden weer aangroeit, kunnen ze zich opnieuw over de rest van de Vlaamse Ardennen verspreiden. Maar ondertussen geef je met een houtkant of haag een flinke boost aan de biodiversiteit, ga je erosie tegen en leg je een corridor aan waarlangs talloze diersoorten zich veilig kunnen verplaatsen. 's Winters kan je op het platteland een voederplaats voor geelgorzen en andere zangvogels, zoals vink, keep, kneu, groenling, putter, … aanleggen door granen en zaden op de grond te strooien.

Een geelgors gezien of gehoord? Geef je waarneming met zo veel mogelijk details (gedrag, aantal, geslacht, …) door via www.waarnemingen.be. —

Scan voor referenties

© Rik Desmet

Zomertortel, het was te mooi om waar te zijn

In de vorige Meander berichtten over hoe de bescherming van de zomertortel op zijn oostelijke trekroute al vrij snel herstel liet zien. Driewerf helaas, helemaal passend in de tijdsgeest heeft de Europese Commissie aangekondigd dat in sommige EU-landen het jachtseizoen op de zomertortel weer heropend kan worden na een pauze van drie jaar. Jagers kunnen tot 1,5 procent van de populatie doden, hoe en wie dat zal (durven) controleren is weer een andere vraag.

BelCoPrint
Tolpoortstraat 3 • 9800 Deinze
Copycenter | Planafdruk | Grafisch Ontwerp
Stempels | Kunstschilders & Tekenmateriaal
www.belcoprint.be

Opnieuw wolven in de Vlaamse Ardennen?

Koen Van Den Berge

Het heeft onlangs uitgebreid de media gehaald: een dood ree, dat al ruim twee wintermaanden quasi onaangeroerd in de natuurtuin van Ronny DC in Schorisse had gelegen, maar op 8 maart ineens verdwenen bleek te zijn, was door een wolf een heel eind verder versleept en aangevreten. De borstkas was zijdelings opengebeten met meerdere versplinterde ribben als resultaat, en er ontbrak een voorpoot. De vinder had hierop de alertheid om contact op te nemen met het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) voor nader onderzoek. Op basis van zorgvuldig genomen weefselstalen, afkomstig van de vraatranden waar logischerwijs speekselresten op aanwezig zijn, kon het INBO onomstotelijk aantonen dat hier effectief een wolf aan de dis had gezeten. Het betrof kennelijk een mannelijke wolf, genetisch te karakteriseren als afkomstig van de Centraal-Europese populatie (met kern in Polen en Oost-Duitsland). De kwaliteit van het teruggevonden DNA was, o.m. door contaminatie met vos, net niet goed genoeg om over te kunnen gaan tot individubepaling.

Het INBO maakt deel uit van een internationaal netwerk dat een gigantische DNA-databank beheert waarin het genetisch profiel van zoveel mogelijk individuele wolven is gedocumenteerd. Deze databank laat toe de verplaatsingen van individuele wolven doorheen Europa te traceren over vaak tientallen tot honderden kilometer afstand, en hun afstamming te bepalen. De DNA-analyses die daarbij aan de basis liggen, gebeuren, ironisch genoeg, voor een aanzienlijk deel op basis van stalen genomen op schadegevallen bij huisdieren, vooral schapen. Dergelijke (in feite uitzonderlijke) prooiresten worden immers in tegenstelling tot wilde prooien (vooral reeën, veruit de belangrijkste voedselbron in Europa) bijna steeds teruggevonden door de mens. De databank wordt verder gevoed met stalen afkomstig van dode wolven (vooral verkeersslachtoffers), en van uitwerpselen daar waar wolven gevestigd zijn.

Het is nu opmerkelijk dat noch in de weken voorafgaand aan de vondst van het aangevreten ree, noch in de weken daaropvolgend, in de ruime regio rond Schorisse de aanwezigheid van een wolf kon worden geregistreerd: geen zichtwaarnemingen, maar ook geen gemelde schadegevallen. Precies omdat zwervende wolven relatief vaker overgaan tot het doden van huisdieren – dit zijn immers makkelijke prooien, bovendien in een nog onbekend gebied waar wilde prooien vangen extra moeilijk is – kan hier besloten worden dat het dier slechts kortstondig in de regio zal rondgelopen hebben. Wellicht een tijdelijke passant, kort voordien gearriveerd en misschien al na enkele dagen tientallen kilometer verder rondzwervend. Als alternatieve verklaring kan ook verondersteld worden dat het dier kort na zijn opduiken illegaal zou zijn gedood: een lot dat (zwervende) wolven regelmatig te beurt valt in Europa. Omdat geen individueel genetisch profiel kon worden bepaald waarbij hetzelfde dier later nog elders opnieuw zou kunnen worden getraceerd, zal deze veronderstelling ook nooit kunnen worden tegengesproken en blijft het gissen.

De vaststelling van op z'n minst een zeer tijdelijke aanwezigheid van een wolf in de Vlaamse Ardennen is enigszins opmerkelijk, maar tegelijk ook de logica zelve gezien de ontwikkeling in zowel de Centraal-Europese als de Italiaans-Franse wolvenpopulatie. België ligt daarbij letterlijk op een kruispunt van twee uitzwerfrichtingen, waarbij nu al individuen afkomstig uit beide regio's met elkaar vermengd raken. Vooral vanuit noordoostelijke regio's is de laatste jaren een gestage influx op gang gekomen en verder te verwachten: in Duitsland (waar de soort goed wordt beschermd) alleen al worden jaarlijks ruim 500 wolven geboren. Jonge wolven, doorgaans geboren begin mei, gaan hun ouderlijk territorium (moeten) verlaten in het najaar van hun geboortejaar, of in het voorjaar daarop, en kunnen dan meerdere maanden een zwervend leven leiden en daarbij op korte tijd zeer grote afstanden afleggen. Een aanzienlijk deel van deze welpen (eerste levensjaar) of jaarlingen (tweede levensjaar) zal dat eerste avontuurlijke jaar niet overleven (vooral door verkeerssterfte). Maar enkele tientallen zullen hoe dan ook onze richting uitkomen. Dit spontane proces, grotendeels op gang gekomen als resultaat van stopzetting van systematische doding in o.m. het voormalige Oost-Duitsland na de val van het IJzeren Gordijn, is – weliswaar op een andere schaal – zeer goed te vergelijken met de rekolonisatie van de vos zoals we die in de jaren 1990 hebben gekend. Zo'n populatieontwikkeling kent een typisch S-vormig verloop, met in de beginfase een trage en amper opgemerkte aangroei, om dan 'plots' te gaan versnellen tot een onstuitbaar proces waarbij 'overal' wolven opduiken. In West-Europa bevinden we ons nu kennelijk in het begin van de versnellingsfase. In een nog onbepaalde toekomst kan vervolgens een verzadigingsfase verwacht worden, waarbij de populatie uiteindelijk tot een dynamische stabilisatie kan komen: de aantallen nemen niet langer systematisch toe maar gaan schommelingen vertonen.

De vraag die daarbij dan meteen rijst, luidt wat we ons bij een dergelijke verzadigingstoestand moeten gaan voorstellen: ook in de Vlaamse Ardennen permanente aanwezigheid van wolven, net als overal elders in Vlaanderen (België, Europa)? Gaat het om een proces identiek aan dat van de vos, waarbij het territoriale gedrag ertoe leidt dat het hele landschap uiteindelijk ruimtelijk opgedeeld en ingenomen wordt, als een reuzelegpuzzel, door telkens enkele lokaal gevestigde dieren? Neen, toch niet. Wolventerritoria zijn van een totaal andere grootteorde dan vossenterritoria. In Vlaanderen is een doorsnee vossenterritorium zo'n 3 à 4 km² groot, terwijl de perimeter rond het Noord-Limburgse wolventerritorium een oppervlakte heeft van zo'n 400 km² (!). De relatieve fijnmazige verdeling van vossenterritoria over het landschap, in combinatie met het bijzonder grote aanpassingsvermogen van de vos, maakt dat vossenterritoria zich quasi gebiedsdekkend kunnen uitspreiden in Vlaanderen. Heel anders is dit bij de wolf, waarbij de territoria gigantisch grote stukken van het landschap innemen waar aan bepaalde voorwaarden moet voldaan zijn opdat de soort zich zou vestigen en voortplanten. Enerzijds gaat het

om de beschikbaarheid van een duurzaam voedselaanbod (in Vlaanderen op zich geen probleem: reeën zijn de laatste jaren overal sterk toegenomen), maar anderzijds vooral ook om het voorhanden zijn van de nodige veilige locaties om jongen te werpen en groot te brengen. Zo'n voortplantingslocatie moet algauw een oppervlakte hebben van enkele tientallen hectare (!), waar in het voorjaar gedurende een paar maanden (!) nauwelijks een mens een voet mag zetten. Dergelijke omstandigheden zijn in de Vlaamse Ardennen simpelweg niet voorhanden, en in Vlaanderen beperkt tot enkele Kempische regio's met ontoegankelijke militaire terreinen.

Enkele eeuwen na hun historische uitroeiing is effectieve hervestiging van wolven (met voortplanting en roedelvorming) in de Vlaamse Ardennen aldus niet opnieuw te verwachten. Passage van rondzwervende wolven zal daarentegen zeker wel regelmatig optreden, waarbij dergelijke dieren best mogelijk ook wel eens enkele weken of maanden kunnen aanwezig blijven. De vaststelling in Schorisse is overigens niet het eerste gedocumenteerde geval van tijdelijke wolfaanwezigheid in de regio: in 2017 werd wolf ook al door het INBO genetisch bevestigd op basis van een aangevreten reekarkas in Everbeek, kort nadat een zichtwaarneming van een 'wolf' werd gemeld.

Moeten we als mens bang zijn voor een wolf? Neen, daarover is het de laatste jaren al vaak gegaan o.m. in de pers. Wel dient er ten stelligste op gewaakt te worden om wolven nooit aan mensen te laten wennen, bv. met lokvoer om foto's te kunnen nemen. Safariachtige toestanden zoals zich recentelijk in Nederland schijnen te hebben voorgedaan, moeten absoluut vermeden worden.

Moeten we bang zijn voor onze huisdieren, i.c. vooral schapen? Jawel, de kans is reëel dat hier schadegevallen zullen optreden. De Vlaamse overheid voorziet hiervoor in een schadevergoeding, en faciliteert (via ondersteuning van het 'wolf fencing team') het wolfwerend maken van omheiningen. Zolang evenwel de frequentie van tijdelijk in de regio aanwezige wolven niet merkelijk toeneemt, kan het een keuze zijn van de schapenhouder om voorlopig geen permanent-preventieve maatregelen te nemen en alleen bij gemelde wolfaanwezigheid de dieren tijdelijk te beveiligen (bv. binnen een mobiel elektrisch raster). Maar wie die ene pony, hét lievelingsdier van het gehele gezin op een ochtend niet met overgebeten strot wil vinden, kan best wel de nodige voorzorgen nemen. Op wolven gaan jagen daarentegen zal, zoveel zou moeten duidelijk zijn gezien de populatieontwikkeling van de soort in Europa, geenszins helpen. —

Scan voor verdere informatie in de bijlage van deze Meander

© Pieter Spiessens

Nieuwe natuurgidsen

Op 7 juni rondden 18 natuurgidsen de cursus natuurgids Oudenaarde 2024-2025 in Bos t'Ename af met de voorstelling van hun project. Alle cursisten moeten nu nog 10 stagemomenten doen waarbij ze zelf aan de slag gaan als gids en 20u bijkomende vorming volgen. Eenmaal ze dat gedaan hebben, krijgen ze hun badge van natuurgids en hebben we er een bende toppers bij in de grote natuurgidsenfamilie van Natuurpunt Natuuracademie.

Vlaamse Ardennendag 2025: Een terugblik

De Vlaamse Ardennendag, VAD, editie 2025 in Louise-Marie is een tevreden terugblik waard. Niet alleen omdat het weer goed was, maar om nog veel meer. Alle buitenactiviteiten werden druk bijgewoond, zowel de wandelingen, de workshops als de demonstraties. De standhouders hadden een drukke dag, de catering liep als een sneltrein en de droge kelen moesten regelmatig gesmeerd worden.

Vincent Decroock

Eerst even een blik op de voorbereiding. Evenals bij de twee voorgaande edities nam een vast team o.l.v. Karel De Vuyst de organisatie in handen. Hierbij sloot het team van Natuurpuntafdeling Ronse aan met Dirk De Jonghe als drijvende kracht. Bovendien viel de VAD samen met de Erfgoeddag waardoor dit thema mee werd opgenomen in de organisatie. Door de input uit die drie invalshoeken ontstond een ambitieus, uitgebreid en krachtig programma.

Het centrale thema 'Rond Ronse' - Sterkere natuur & meer bos, kon zowel in de voormiddag met de projectvoorstelling als in de namiddag met de verkenningen in het Muziekbos rekenen op een ruime belangstelling. Hiervoor stond een actieve ploeg van het ANB (Agentschap voor Natuur en Bos) in. Achteraf kregen we nog een positieve reactie van een tevreden boswachter.

Terwijl in de voormiddag een 50-tal deelnemers de wandelschoenen aantrokken, namen in de namiddag ongeveer 250 wandelaars deel aan een divers gamma van wandelactiviteiten.

Dat namiddaggedeelte stond in het teken van natuur, erfgoed en muziek. Naast de wandelingen en het loslaten van twee lieve egeltjes, boeiden ook de lezingen, workshops, demo's en volksspelen het talloos opgekomen publiek. Topdetail, voor het eerst was ook een kleine delegatie aanwezig uit La Région des Collines. Laten we deze contacten onderhouden!

De combinatie met ons cultureel erfgoed gaf een unieke meerwaarde aan de VAD. Welke aanwezige herinnert zich niet meer de leuke spelletjes, de dansende reuzen en het vrolijk gedraai van de volksdansers van de Gouden Aren en Les Pestelleux op het centrale terrein? Op het zonovergoten podium stonden drie groepen het beste van zichzelf te geven. Ik wens ze hierbij ook even in het zonnetje te zetten: Quatre Bras, Amuse-Gueule en Flamboyant: jullie waren fantastisch! Wie muziek zegt, zegt ook Yves Meulenijzer. Met zijn installatie en inzet zorgde hij ervoor dat de muziek klonk zoals hij moet klinken!

Nu ik begin te danken, vooral bedankt aan alle afdelingen van de regio, kernen en werkgroepen. Bedankt aan alle anonieme medewerkers die instonden voor de organisatie, de opbouw en het terug weer afbreken, de drankbar, de infostands, de bonnetjesverkoop, de afwas, de opkuis en de catering waarbij 400 kadetjes als zoete broodjes de deur uitvlogen!

En nu op naar de Vlaamse Ardennendag 2026 in Ename op zondag 26 april 2026! Deze valt terug samen met de erfgoeddag. Lokale partners zijn Natuurpunt Kern Bos t'Ename en de Erfgoedsite Ename. Het centrale thema wordt de 'Relatie tussen erfgoed en natuur'.

Scan voor meer foto's

© Variant / Cenidrone

© Rik Desmet

Het bont zandoogje: onopvallende, maar boeiende gast in de tuin

Als je een wat gevarieerde tuin hebt, is de kans groot dat er ook een bont zandoogje rondvliegt. Het bont zandoogje was oorspronkelijk eerder een soort van lichte, open bossen, maar is ondertussen ook in onze tuinen een vaste gast.

Rik Desmet

Het is een van de schaarse vlindersoorten die het tegenwoordig nog goed doet. Het is een soort die, in tegenstelling tot anders vlinders, ook bij bewolkt weer en in de schaduw actief blijft, en vaak tot later op avond vliegt.

De vlinder is eerder onopvallend gekleurd, met een mix van bruin en crèmekleur, een rij oogvlekken op de achtervleugel en één oogvlek op de voorvleugel maar zoals Sepp schreef is er veel variatie: “Deze Vlinders schynen in den eersten Opslag allen even eens van Couleur en Tekening te zyn, doch behalven dat de Grond-Couleur van den eenen wel wat donkerder valt, dan van den anderen, is ’er ook eenig Onderscheid in de Gedaante hunner Vlakjes”.

Binnen Europa varieert de kleur enigszins van donkerder in het noorden naar bleker in het zuiden en bovendien is de lentegeneratie donkerder dan de zomergeneratie. Ook vlinders van landbouwgebied hebben donkerder vleugels dan hun soortgenoten in bos. Donkerder vleugels zorgen voor een snellere opwarming. Ook de beharing op de vleugels dicht bij het lijf heeft een functie bij de temperatuurregeling.

De ogen aan de rand van de vleugels hebben als doel om een eventuele aanval van een predator af te leiden naar deze zone waardoor de vitale delen van de vlinder gespaard blijven. Het lijf van de vlinder komt immers meestal niet tot het einde van de achtervleugel. Vaak zie je dan ook vlinders met een geschonden achtervleugel als gevolg van een mislukte aanval.

De vlinders voeden zich onder andere met honingdauw, de afscheiding van bladluizen, maar ook met nectar en ze komen soms af op de uitwerpselen van zoogdieren.

Mannetjes hebben twee strategieën om een partner te zoeken. De eerste is het gebruik van een territorium waar hij op een uitkijkpunt in de zon wacht op een voorbijvliegend vrouwtje. Als een ander mannetje in het vizier komt wordt deze nagezeten, wat dan meestal uitmondt in een gevecht waarbij de twee in een snelle spiraalvlucht omhoogvliegen. Maar ook andere vlinders worden weggejaagd en soms wordt zelfs een neerdwarrelend bloemblaadje achternagezeten. Als er geen territorium kan gevonden worden, of als er te veel mannetjes zijn, gaan de mannetjes patrouilleren. Bleker gekleurde mannetjes, die langer moeten opwarmen, schijnen eerder territoriaal te zijn en dus minder mobiel. Donkerder gekleurde mannetjes zijn mobieler.

Deze vlinder is het geliefd onderzoeksobject van Hans Van Dyck en zijn collega’s die zowat alles van zijn gedrag bestudeerd hebben. Daarbij kwamen een pak onderzoekstechnieken aan bod, van geniaal ingenieus tot geniaal eenvoudig, die inzicht geven in de vlinderecologie. De soort komt ook uitgebreid aan bod in zijn boek ‘Het orakel van de bosnimf’ uit 2021. De Latijnse naam van de soort is Pararge aegeria waarbij ‘aegeria’ verwijst naar een profetische bosnimf uit de Romeinse mythologie.

Ze onderzochten onder meer de vliegprestaties, zowel in gesloten bos als in een meer open, gefragmenteerd landschap. De vlinders wisselen vliegen af met periodes van zonnen waarbij de temperatuur van het borststuk terug op 30°-34°C wordt gebracht. Om de afkoeling tijdens de vlucht te meten werd een vlinderdummy opgewarmd tot 33°C waarna de onderzoeker met de dummy wandelde aan een snelheid van 1 m/s, de vliegsnelheid van de vlinder, om te weten hoe snel de afkoeling tot 25°C gebeurde. Ook de opwarmingstijd in verschillende omstandigheden werd gemeten.

Er zijn bij vlinders in het algemeen trouwens twee manieren om te zonnen en op te warmen. Er zijn er die de vleugels openen om de zonne-energie te ontvangen, terwijl andere de vleugels gesloten houden maar zich loodrecht op de zon richten. Fotografen verkiezen de eerste groep!

Bedoeling van de onderzoekers was onder andere om het verschil aan te tonen tussen bonte zandoogjes afkomstig van bossen, waar het koeler is, en bonte zandoogjes afkomstig uit een gefragmenteerd landschap met veel landbouw. In dat landschap is het weliswaar warmer, maar varieert anderzijds de temperatuur er ook meer. De vlinders uit het bos, de oorspronkelijk biotoop van het bonte zandoogje, vliegen langer en zijn meer geneigd om grenzen over te steken. Om de vluchtprestaties bij lagere temperaturen na te gaan werden vlinders gedwongen te vliegen door ze met een pincet op te pakken en ze op een hoogte van twee meter los te laten.

Bont zandoogje

Dat er bij zoogdieren – zoals mensen – verschillende karakters bestaan is duidelijk, maar dat dat ook bij vlinders het geval is, ligt minder voor de hand. Toch stelden onderzoekers vast dat ook bonte zandoogjes persoonlijkheid bezitten. Tussen de mannetjes bestaan er verschillen in durf, activiteit en exploratiedrang. Niet de meer stoutmoedige, maar wel de actievere en meer exploratieve mannetjes maken bij een conflict meer kans op succes. Opvallend was de gedragsverandering van de verliezers van zo’n territoriumconflict. In plaats van de moed te laten zakken, werden ze net stoutmoediger. De onderzoekers noemen dat het ‘desperado effect’: omdat je al verloren hebt heb je niets meer te verliezen, je kan er dus evengoed volop tegenaan gaan. Do or die … —

Scan voor bibliografie

BOOMKWEKERIJ DE BOCK

Boomkwekerij DE BOCK

Wij zijn specialisten in

Sierheesters, Rozen, Bamboes, Vaste planten, Coniferen, Sierbomen, Haagplanten, Fruitbomen

Pelikaanstraat 89, 9700 Oudenaarde - Nederename

Tel: 055/30.24.80 (bedrijf)
Fax. 055/31.35.83

GRAFISCH ONTWERP
ADVIES & BEGELEIDING
HULP TER PLAATSE

GWAPO.BE
ONTWERPERS EN DOENERS

10
Franse veldwesp (vrouw)

Plooivleugelwespen

Plooivleugelwespen (*Vespidae*) kennen we vooral van de zogenaamde 'limonadewespen' die, op zoek naar zoetigheid, 's zomers wel eens de rust op onze terrassen komen verstoren.

Tekst en foto's Johan Raes

We hebben het dan vooral over de gewone wesp (*Vespula vulgaris*) **(1)** en de Duitse wesp (*Vespula germanica*), genus *Vespula* **(2)**.

Er vallen echter nog heel wat andere genera onder de *Vespidae*, zoals de hoornaars (*genus Vespa*), de deukmetselwespen (*Symmorphus*), langkopwespen (*Dolichovespula*), muurwespen (*Ancistrocerus*), urntjeswespen (*Eumenes*), en veldwespen (*Polistes*).

1
Gewone wesp (koningin)

Al deze wespen hebben gemeen dat ze hun vleugels in rust smal dubbelplooien, een techniek waardoor ze goed herkenbaar zijn.

2
Duitse wesp (werkster)

De *Vespidae*, zelf onderdeel van de *Vespoidea* (Wespachtigen) en *Aculeata* (Angeldragers), kennen bij ons een vijftigtal soorten.

De limonadewespen, langkopwespen en hoornaars zijn 'papierwespen' (*Vespinae*), een groep (eu)sociale wespen gekend van hun typische papier-maché-achtige nesten, gemaakt van fijngekauwde houtvezels. Als je een wesp met zijn kaken over een houten paal ziet schrapen, dan weet je waar die mee bezig is. Deze sociale wespen hebben dus ook een koningin, en werksters, met in het najaar mannetjes en verse koninginnen. Deze laatste vliegen dan uit op zoek naar een nieuwe woonplek, en zijn de eerste wespen die we in het vroege voorjaar zien.

De gewone wesp en de Duitse wesp zijn in principe vooral van elkaar te onderscheiden door de voorkant van de kop: bij gewone wespen zie je een zwarte tekening in ankervorm, bij de Duitse zijn dat drie puntjes. Bovendien heeft de gewone wesp een brede zwarte rand eindigend in een punt vooraan het achterlijf, terwijl die rand bij de Duitse wesp de vorm heeft van een schoppenfiguur.

Hoe zit het met de getalsmatige verhouding tussen deze twee wespensoorten? Een opvraging in waarnemingen.be geeft voor 2024 voor de gewone wesp 125 pagina's (met elk 25 waarnemingen), voor de Duitse wesp zijn dat 121 pagina's. Mooi verdeeld dus.

De hoornaars waren lange tijd bij ons maar door één species vertegenwoordigd: de Europese hoornaar (*Vespa crabro*) **(3)**. Maar als je de voorbije jaren niet op een andere planeet hebt gewoond, dan zal je ongetwijfeld via de media over de verspreiding van de Aziatische hoornaar (*Vespa velutina (nigrithorax)*) **(4)** hebben gehoord of gelezen. Hoewel pas sinds 2016 bij ons als exoot (vanuit zuidoost China) gekend, is dit nu al de meest geregistreerde wesp. De problematiek van deze wesp als vijand van (onder meer) onze honingbijen is voldoende gekend; de website Vespawatch.be om waarnemingen ervan te registreren hopelijk ook.

3
Europese hoornaar

4
Aziatische hoornaar (werkster)

Het onderscheid tussen de Europese en Aziatische hoornaar is goed zichtbaar: de inheemse Europese hoornaar is groter (wordt tot 3,5 cm), heeft een roodbruin borststuk en overwegend geel achterlijf. De iets kleinere Aziatische (3 cm) is bijna volledig zwart, met een donkergeel deel aan het achterlijf.

5
Middelste wesp

De middelste wesp (*Dolichovespula media*) **(5)** bevindt zich wat uiterlijk en grootte betreft tussen de *Vespae* en *Vespulae* in. Ze kan vooral met de (Europese) hoornaar verward worden, maar is herkenbaar aan de oogachterrand die zwart of geel is, maar nooit rood. De antennes zijn zwart, niet roodachtig zoals bij de hoornaar. Ze behoort tot de zogenaamde langkoppen, zo genoemd omwille van de grote afstand tussen de oogonderrand en de kaken (waarneming.be spreekt van een grote afstand tot de oogonderrand en de basis van de antennen). Een ander lid van dit genus is de boswesp (*Dolichovespula sylvestris*). Ze staat als 'vrij algemeen' genoteerd, maar in onze streek zie ik geen enkele waarneming. Van de Saksische wesp (*Dolichovespula saxonica*) zijn de recentste waarnemingen meer dan 5 tot 10 jaar oud. Zoals met vele andere insecten gat het dus niet goed met deze wespensoorten.

De muurwespen (genus *Ancistrocerus*), ook wel eens leemwespen of metselwespen genoemd, bouwen nesten in holle stengels of gaten, soms huizen ze ook in bijenhotels. Als prooi voor de larven vangen ze rupsen van nachtvlinders. De eerste muurwesp die je in het voorjaar ziet is zeker een *Ancistrocerus* nigricornis, want dat is de enige soort die overwintert. Verderop het jaar kan je determineren aan de hand van de dwarslijst op tergiet één (wat hun genus kenmerkt) of via de buiklijn op het tweede achterlijfsegment. Ik wil hiervoor per soort verwijzen naar de detailinfo op waarnemingen.be (of .nl). Ik tel actueel 13 waargenomen soorten, waarvan alleen *A. nigricornis* het voorbije jaar frequent gedetermineerd werd.

6
Ancistrocerus gazella (vrouw)

Ancistrocerus gazella **(6)**, die je hier afgebeeld ziet, is heel wat kleiner dan *A. nigricornis*. Deze soort, waarvan de vrouwtjes op rupsen van *Lepidoptera* jagen, wordt heel wat minder waargenomen dan *A. nigricornis*. Ze is ook moeilijk te onderscheiden van *A. parietum*. Voor determinatie van deze waarneming was de grootte (9,5 mm = kleiner dan *A.*

parietum) en de beeldherkenningssoftware NIA bepalend.

Symmorphus connexus (vrouw)

Deukmetselwespen (*Symmorphus*) **(7)** lijken wat op muurwespen, maar zijn kleiner. Ze behoren tot de *Eumeninae* groep (leemwespen), die een op een urne lijkend nest maken, met bovenaan een opening. Prooien als larven en rupsen worden dan (verlamd) in de urne geplaatst, en dienen als voedsel voor de eigen larve.

Het frequentst wordt *Symmorphus bifasciatus* **(8)** gespot. In de zomer kan je deze zeker op schermbloemen terugvinden.

Symmorphus bifasciatus

Mijn persoonlijke voorkeur onder de *Eumeninae* gaat naar de soorten van het genus *Eumenes* zelf. Meest gekend: *Eumenes coronatus* en *Eumenes papilarius* **(9)**. Deze wespen zijn kleiner en frêler dan de andere leden van deze groep. In mijn tuin zie ik ieder jaar 's zomers wel een paar exemplaren, dikwijls foeragerend op mijn vlinderstruiken.

Eumenes papillarius (vrouw)

Veldwespen (*Polistes*), oorspronkelijk meer in het zuiden van Europa te vinden, komen hier meer en meer voor. Veldwespen maken nesten van papier (fijngekauwd hout) zoals andere sociale wespen, maar de nesten zijn kleiner en niet omhuld (open raten).

De Franse veldwesp (*Polistes dominulus*) **(10)** zien we al jaren 's zomers op bloemen nectar zoeken. Nu komt daar ook de bergveldwesp (*Polistes biglumis*) bij.

Beide soorten zijn bijzonder bont gekleurd, eigenlijk fraaie beestjes, en niet agressief. De bergveldwesp onderscheidt zich van de Franse veldwesp door haar zwarte antennes.

Voor onze contreien zie ik nog geen goedgekeurde waarneming, terwijl ze bijna overal elders in België wel al gevalideerd staat. Uitkijken dus naar zwarte antennes!

Er zijn nog een vijftal andere veldwespen in België gekend, maar alle zeer zeldzaam.

Actueel is het grote aantal meldingen van *Polistes nimpha* opvallend, hoewel tot nu toe bijna uitsluitend beperkt tot de Antwerpse Kempen. Wanneer vinden we deze soort ook bij ons?

Allodynerus specimen

Met wat geluk tref je bij ons ook nog één van de andere *Vespidae* soorten aan. Misschien een zeer zeldzaam *Allodynerus* specimen **(11)** (zie foto, determinatie: Flor Rhebergen)? Of misschien een zeldzame behangerswesp (*Discoelius zonalis*) of een gewone schoorsteenwesp (*Odynerus spinipes*)?

Zo, wie aan de insectenzomer deelneemt, kan weer op safari. Hopelijk valt de zomer wat aantal en soorten insecten betreft beter mee dan de voorbije (droge) lente. Vooral de bijen waren ver te zoeken.

Volgende keer insecten die voorlopig althans goed stand lijken te houden: vliegen met een metallic tintje. —

Fotograaf: Lieve Blancqaert

Insect gezien? Niet meppen, wel appen

Insecten zijn ongelooflijk én onmisbaar, maar ze verdwijnen in een alarmerend tempo. In Vlaanderen zijn we in 50 jaar de helft van onze insecten kwijtgeraakt! Jij kan helpen:
niet meppen, wel appen!

Doe mee aan de grootste insectenzoektocht van Vlaanderen en vang er zoveel als je kan met je smartphone van 1 juni tot 31 augustus.

"Ik ben fan van de app ObsIdentify. Ik gebruik hem regelmatig om soorten te leren kennen. Twintig nachtvlinders op mijn huid – het voelde zeer bizar. Ik hoop dat mensen dankzij deze campagne de natuur opnieuw leren kennen en leren appreciëren." *Jacotte Brokken*

Info:
https://www.natuurpunt.be/insectenzomer

© Yves Meulenijzer

Natuurpunt Appelpluk 2025

Ook dit jaar trekken we naar tal van hoogstamboomgaarden in de Vlaamse Ardennen om er appels te plukken en te rapen om er heerlijk appelsap van te persen. De opbrengst van de verkoop van het sap gaat naar de deelnemende Natuurpunt afdelingen. We maken er een gezellige familie happening van voor jong en oud in authentieke hoogstamboomgaarden.

Zaterdag 20 september - Werkgroep Bos t'Ename
Zaterdag 27 september - Burreken, Maarkedal, Kluisbergen, ...
Zaterdag 4 oktober - Zwalmvallei

Data onder voorbehoud van de rijping van de appels.
Bijkomende info, meer plukdagen en inschrijving:
www.natuurpuntvlaamseardennenplus.be/appelsap.html
Heeft u een boomgaard ter beschikking, bel Yves Meulenijzer: 0475 42 17 63

© Rik Desmet

Bermanemoontjes

Elk jaar vallen ze me weer op: de soms best wel grote vlekken bloeiende bosanemonen in de wegbermen van Nazareth, Astene en De Pinte, een bosplant bij uitstek die in vaak zonovergoten wegranden groeit, bloeit en blijft overleven. Vooral dat laatste intrigeert me. Wellicht zijn er ook andere bermen in andere gemeentes waar dit fenomeen zich voordoet, maar die zullen zich dan wel buiten mijn vaste fietsroutes bevinden.

Henk Coudenys

Lang heb ik gedacht dat dit restpopulaties waren van bosjes en houtkanten die al lang verdwenen zijn, maar enig opzoekingswerk leert me dat er eeuwenoude permanente hooilanden bestaan waarin bosanemonen in grote aantallen voorkomen, evenals in beekvalleien. Er bevindt zich bijvoorbeeld zo'n hooilandje in de Planterij in Horebeke. Hoe oud het is, weet ik niet, maar er groeien zowel grote aantallen bosanemonen als wilde hyacinten op een boomloze helling die naar het zuiden is gericht. In Drenthe is er zelfs een heidegebied waarin de bosanemoon zich thuis voelt. Er hoeft dus niet per se sprake te zijn van restpopulaties uit verdwenen bossen, al kan het natuurlijk wel.

Bosanemonen behoren bij de kenmerkende voorjaarsvegetatie van verschillende bostypes. Zolang er zich maar een stevige humuslaag heeft ontwikkeld, de bodem permanent voldoende vocht bevat en deze ook voldoende voedselrijk is. Van echt voedselarme, zure zandgronden moet dit plantje blijkbaar niet veel weten, behalve dan in Drenthe blijkbaar. Een beetje stikstof is oké, niet te veel en niet te weinig, matig voedselrijk dus. Mesotroof noemen we dit in het vakjargon. Ook de pinksterbloem is gebonden aan dergelijke milieus.

Maar hoe oud worden bosanemonen feitelijk, hoe overleven ze en hoe planten ze zich voort? Elke lente zien wij hun witte bloemen, maar voor de plantjes zelf zijn hun wortelstokken de belangrijkste delen. Ondergronds leven ze verder als ze vanaf de zomer onzichtbaar zijn voor mensenogen. Ik heb geen weet van onderzoek naar hoe lang zo'n individuele ondergrondse stengel kan leven, maar ik vermoed dat dit wel eens heel erg lang kan zijn. Ik denk hierbij eerder aan meerdere decennia of zelfs eeuwen dan aan enkele jaren.

Maar om dat te onderzoeken, botsen we op te veel obstakels. Hoe kan je een individueel wortelstokje van een anemoon herkenbaar maken en jaar na jaar controleren of het nog leeft zonder het op te graven, te beschadigen en je experiment bijgevolg te doen mislukken? En dan zou die proef ook nog eens de tijdsduur van een mensenleven moeten kunnen overstijgen. We weten ook niet hoe lang zo'n wortelstok kan overleven indien hij om welke reden dan ook verhinderd wordt om bladeren te maken en aan fotosynthese te doen. Eén groeiseizoen? Enkele jaren? Wegens gebrek aan wetenschappelijke kennis, beperk ik me dan ook tot logische redeneringen.

Planten met wortelstokken gebruiken deze niet alleen om koude en donkere winters te overbruggen of droge zomers te overleven, ze gebruiken die ook om zich te vermeerderen en om zich te verplaatsen. Een wortelstuk dat door de een of andere oorzaak in twee breekt, zorgt ervoor dat er uit één plant twee ontstaan. En wat dat verplaatsen betreft: dit gaat zodanig langzaam dat het meestal aan ons bewustzijn voorbijgaat, maar het is een algemeen voorkomend feit dat lang levende planten zowel hun ondergrondse als bovengrondse delen gebruiken om in de richting te groeien die voor hen het gunstigst is. De bepalende factor hierbij kan licht zijn, voedselrijkdom of de toegang tot water. De groei in een gunstige richting wordt in veel gevallen gevolgd door het afstoten van die delen van de plant die op de minder gunstige plek achterblijven, waarna deze afsterven. Bramen doen dit met hun lange buigzame stengels. De ratelpopulier gebruikt hiervoor zijn wortels. Bosanemonen kunnen hiervoor enkel hun wortelstokken gebruiken.

Op minder dan tweehonderd meter van mijn huis groeit een kleine populatie bosanemonen. Het gaat om een kluitje van hooguit vijf tot tien bloemen die elk voorjaar terug opduiken op de rand van een gracht naast een paardenweide, beschaduwd door enkele oude Canadese populieren. Maar in vergelijking met tien jaar geleden stonden ze in het voorjaar van 2025 enkele decimeters verder van de boom waaronder ik hen ooit had ontdekt. Ze zijn als het ware over de rand van de gracht gekropen en staan nu meer in de schaduw van de grachtrand en dichter bij het resterende vocht dat zich daar nog bevindt tijdens droge zomers. Het zijn waarschijnlijk echter nog steeds dezelfde individuele plantjes. Hun wortelstokken hebben ze in de richting van het beschikbaar water laten groeien, waarna ze de resten ervan, die zich nog op hun oorspronkelijke plaats bevonden, hebben laten afsterven, nadat ze er zo veel mogelijk voedingsstoffen en bouwstenen uit hebben gerecycleerd.

Bosanemonen vormen zaad waaraan een zoet knobbeltje zit dat door mieren gegeerd wordt. De mieren kunnen deze zaden naar hun nest verslepen, waardoor deze op een zekere afstand van de moederplant terechtkomen. Als dit nu ook nog een gunstige plek is waar ze kunnen kiemen, kunnen er zich nieuwe populaties vormen. Dit gebeurt in de praktijk blijkbaar maar zelden, waardoor de vegetatieve voortplanting en het behoud van de bestaande populaties des te belangrijker zijn. Dit maakt bosanemonen kwetsbaar: wordt de bodem voor hen te droog of te stikstofrijk, dan kunnen ze zich niet snel genoeg uit de voeten maken en verdwijnen ze. Tezelfdertijd zijn er maar weinig zaden die op nieuwe, gunstige plekken terechtkomen.

In het voorjaar van 1983 kwam ik samen met mijn medestudenten van de eerste licentie plantkunde in de Vorte Bossen terecht, tijdens een plantenexcursie in het kader van de cursus 'fytogeografie'. Het kwam erop neer om met eigen ogen te leren zien welke planten er in welke regio's van ons land groeiden. Het was mijn eerste kennismaking met dit oude boscomplex in Ruiselede. Een beeld dat sindsdien op mijn netvlies is gebrand, is dat van een zee van bloeiende bosanemonen.

Tegenwoordig ga ik daar regelmatig wandelen, maar van een zee van witte bloemen is daar in het voorjaar al lang geen sprake meer. Hier en daar vind je nog enkele vlekken van één tot enkele vierkante meters: eentje langs een beekrand, een ander naast een drassig pad, heel wat verderop nog populatie aan de rand van een heideveld. De ondergroei van het bos bestaat nu vooral uit bramen. De ingesneden humusbraam is er de dominante soort. Wellicht zijn de bosanemonen het slachtoffer geworden van de opeenvolging van extreem droge zomers, afgewisseld met periodes van extreem veel regen.

Tijdens warme, droge zomermaanden zakt het grondwaterpeil drastisch. In een van nature drassig gebied leidt dit tot een snelle ontbinding van plantenresten die anders pas heel erg langzaam vergaan omdat er door het hoge grondwaterpeil te weinig zuurstof in de bodem aanwezig is. Plots is er meer stikstof dan wat de bosanemoon aankan. Bramen houden wel van veel stikstof en profiteren van de nieuwe situatie om zich massaal uit te breiden. Mogelijk heeft het extreem uitdunnen van bepaalde bosbestanden deze dynamiek nog verder in de hand gewerkt, want bramen doen het van nature ook goed op opengevallen plekken met meer licht dan in een dicht bosbestand. Uitdunnen van bosbestanden en meer licht geeft ook versnelde mineralisatie. En dan komt daar ook nog eens een zeer grote hoeveelheid stikstof met het hemelwater uit de lucht gevallen tijdens de regenjaren die op onvoorspelbare wijze de extreem droge jaren afwisselen.

In onze Vlaamse Ardennen houden de grote populaties bosanemonen voorlopig nog goed stand. Onze leembodems bieden blijkbaar meer buffers tegen onwelkome veranderingen dan de arme zandgronden van Ruiselede. Ik hoop dat dit ook geldt voor de vele kleine populaties 'bermanemonen' langs onze binnenwegen. Naast het stikstofprobleem en een mogelijke verdroging is er voor hen nog een extra bedreiging: er bestaat altijd een kans dat de berm wordt afgeschraapt omdat de wegenbeheerders van de gemeente of de provincie vinden dat de berm te hoog is geworden waardoor het regenwater op het wegdek blijft liggen in plaats van in de berm te verdwijnen. Het wordt dus hoog tijd om de locaties van al deze populaties gps-gewijs vast te leggen en voor hun bescherming te ijveren.

Bosanemoon - THOME O.W (1863-1938) - Flora von Deutschland, Österreich und der Schweiz, in wort und bild

Stel dat mijn fantasietje over eeuwenoude bosanemonen toch meer dan een hersenspinsel is. Logisch redeneren zegt me immers dat het niet totaal onmogelijk is. In dat geval zouden onze bermanemonen toch eeuwenoude restpopulaties kunnen zijn van de witte zeeën die ooit het voorjaar kleurden van een verloren gegaan bos. Dat heidegebied in Drenthe is immers ook ooit bos geweest. Hetzelfde geldt voor die eeuwenoude permanente hooilanden en voor de boomloze beekdalen waarin bosanemonen zich thuis voelen. Ooit waren dat allemaal bossen! Stel dat die individuele bosanemonen de hele geschiedenis van de voorbije tienduizend jaar hebben meegemaakt, dat ze hier terecht waren gekomen na de laatste ijstijd en dat Europese bizons, wolharige neushoorns en mammoeten ooit met hun zware poten over hen heen waren gewalst. In recentere tijden zouden de bosanemonen langs de Kortrijkse heerweg in Nazareth nog meegemaakt hebben dat graaf de Ferraris daar rondliep om in opdracht van keizer Jozef II van Oostenrijk zijn beroemde kaarten te maken. Deze die langs de Pontweg in Astene groeien zouden stille getuigen kunnen zijn van de Eerste Wereldoorlog. Diezelfde bosanemonen die door Karel De Waele ruim vijftig jaar geleden voor het eerst geïnventariseerd werden in de Lindedreef te Astene, lachen me nog elk voorjaar nog toe. Een mooie gedachte toch? Ik bekijk die tere, kwetsbare, kleine plantjes in elk geval met andere ogen en met veel respect, sinds ik rekening hou met de mogelijkheid dat ze veel en veel ouder zijn dan ikzelf. —

Birdathon 10 mei 2025

Dimitri Van De Populiere

Het werd een hele mooie editie van de jaarlijkse birdathon. We slaagden er met verenigde krachten in om 122 vogelsoorten waar te nemen binnen de grenzen van de Vlaamse Ardennen *plus* (exoten niet meegeteld).

65 mensen voerden samen +1500 waarnemingen in op één dag binnen onze regio. Van een mooie groepsinspanning gesproken!

Gekraagde roodstaart © Rik Desmet

We slaagden er in om enkele zeldzame soortjes voor VA+ te scoren. Kwartel (3x), de bedreigde zomertortel en bonte vliegenvanger (Ruien), Pontische meeuw (Nazareth), lepelaar (Zulte), visarend (3x), havik (Hundelgem), rode wouw (2x), zwarte wouw (2x), oehoe, roodpootvalk en gekraagde roodstaart (Zingem), middelste bonte specht (Everbeek), wielewaal (2x), raaf (Maarkedal), snor (Petegem-Schelde), grauwe vliegenvanger (3x), nachtegaal (Welden), paapje (3x), ringmus (2x) en appelvink (Volkegem).

Ondanks de inspanningen lukt ook niet alles. Zo misten we bv. kleine bonte specht en grote lijster. Deze zijn zeker aanwezig in VA+, maar zijn niet (meer) dik gezaaid. Zo'n birdathon houdt dus ook een vinger aan de pols over de status van bepaalde soorten. Het is echt wel zwoegen om sommige soorten te vinden. Door de droogte van dit voorjaar blijven er ook niet veel plasjes meer over. Daardoor misten we mogelijk ook wel wat steltlopers op doortrek.

Maar, het levert ook een ton aan data op. Nieuwe zangposten worden ontdekt van bv. braamsluipers en spotvogels. Territoria en reeds uitgevlogen jongen van roodborsttapuiten en blauwborst komen in de notitieboekjes. Heel waardevol dus!

Hartelijk dank ook aan Eleen Légat die meehielp de birdathon te coördineren over heel Vlaanderen. Er werden 210 vogelsoorten gezien in en over Vlaanderen, verdeeld over 11 vogelwerkgroepen.

CORINSURE

Verzekeringsmakelaar met een hart voor mens, bedrijf en natuur

FSMA 0690.996.524

Albert Saveryslaan, 27 - 9800 Astene

gsm: +32 476 222 983 • dirk.corrijn@corinsure.be

https://www.facebook.com/Corinsure.be

Hebben de predatoren het gedaan?

Rik Desmet

© Rik Desmet

Onder andere op verzoek van de Hubertus Vereniging Vlaanderen (HVV) publiceerde het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) een uitgebreide literatuurstudie[1] over de invloed van predatie op de op de bodem broedende akker- en graslandvogels in. De achteruitgang van deze soorten is dramatisch[2]. De soorten van het landbouwgebied fluctueerden in de periode 2007-2012, maar kenden daarna een significante afname. Nadien schommelde de index tot 2021 een beetje, met een nieuwe significante daling van 2022 tot al zeker 2024. Met de kanttekening dat er al vóór 2007 een enorme afname was. Deze afname is niet enkel een Vlaams fenomeen, maar wordt in heel Europa gezien als het gevolg van biodiversiteitsverlies. De voornaamste reden hiervoor is de intensivering van het landbouwsysteem, met habitatverlies en -degradatie voor de akker- en weidevogels tot gevolg. Daarentegen hebben verschillende predatorsoorten de afgelopen decennia een comeback gemaakt (bv. vos, steenmarter, kraaiachtigen), of zijn er nu mee bezig (bv. boommarter, havik). De meeste van deze soorten waren de voorbije tweehonderd jaar in Vlaanderen (zeer) zeldzaam of zelfs uitgestorven door toedoen van de mens. Hun populatieherstel is het resultaat van een gewijzigd natuurbeleid en actieve beschermingsmaatregelen. Vanuit de jagerij wordt graag naar de predatoren verwezen als dé oorzaak van de achteruitgang van de grondbroeders en ze staan ook te trappelen om te mogen ‘ingrijpen’.

Het rapport gaat vooreerst dieper in op de complexe interacties tussen verschillende predator- en doelsoorten en de essentiële rol die predatoren vervullen in een ecosysteem. Het ingrijpen in deze interacties door middel van predatiebeheer, en in het bijzonder door predatorbeheersing, kan deze interacties verstoren met soms onvoorziene effecten tot gevolg (bv. verspreiding van zoönosen, uitbraken van plaagsoorten).

Aangepast naar tekening uit
La Hulotte, nr 63 ‘Le baron gris’

Het rapport beschrijft de ecologie en de toestand van de verschillende predatoren van de doelsoorten in Vlaanderen. Hierbij wordt dieper ingegaan op de predatie van de doelsoorten. Vervolgens wordt de ecologie en de toestand van de doelsoorten patrijs, grauwe gors, veldleeuwerik, graspieper, kwartel, kievit, grutto, wulp, scholekster en tureluur in Vlaanderen zelf besproken. Er wordt ook dieper ingegaan op de predatie die de doelsoorten ondervinden. Het rapport bespreekt zowel de letale als niet-letale maatregelen die horen bij predatiebeheer.

Met betrekking tot de effectiviteit van predatiebeheer zijn er nog heel wat kennislacunes. Dit draagt ertoe bij dat de te verwachten effecten van predatiebeheer in Vlaanderen moeilijk op voorhand in te schatten zijn. Het rapport licht enkele van deze kennislacunes toe.

Het rapport stelt wel dat predatiebeheer geen duurzame oplossing is. Aangezien habitatverlies en -degradatie aan de basis liggen van de achteruitgang van de grondbroedende akker- en weidevogels, ligt de sleutel tot een duurzaam herstel van deze populaties in het herstel van hun leefgebieden. De huidige inspanningen hiervoor blijken onvoldoende te zijn om voor een kentering te zorgen. De finale strategie dient er op gericht te zijn om het habitatverlies en de degradatie in het landbouwgebied die aan de basis liggen van deze achteruitgang, te herstellen. Enkel op die manier kunnen de limiterende effecten van predatie duurzaam worden aangepakt. Daar waar effectief predatiebeheer een ondersteunende rol zou kunnen spelen, is er nog steeds nood aan een fundamentele transitie van de huidige landbouwpraktijken om de toekomst van deze soorten in Vlaanderen op lange termijn veilig te stellen.

De jagers hadden een ietwat selectieve manier om het rapport[3] te lezen. Ze waren er als de fazanten bij om uit te pakken met de kop “Breaking: predatiestudie INBO” met de conclusie dat predatie een belangrijke oorzaak is en dat effectief predatiebeheer kan bijdragen aan het herstel van deze kwetsbare vogelsoorten. Om de boeren niet voor het hoofd te stoten beschouwt de HVV een volledige ommekeer van het landbouwsysteem als onmogelijk.

Ook de veronderstelling dat akker- en weidevogels zich zouden kunnen handhaven in een ‘voldoende hersteld’ landschap zonder dat predatie wordt aangepakt vechten ze aan. Het citaat “HVV beschouwt een volledige ommekeer van het landbouwsysteem en een terugkeer naar landbouwmethoden van vroeger – zoals voorgesteld in het rapport – als een utopie” is echter niet helemaal eerlijk want in het rapport wordt er gesproken over een “omkeren van habitatverlies en -degradatie als sleutel om een duurzaam herstel van de populaties te realiseren.”

Volgens hen is het dan waarschijnlijk ook duidelijk dat alleen zij de redding zijn, *aux armes …* —

Scan voor referenties

LE ROY RINASSUR BVBA
Crelan
Warandestraat 17, 9810 Nazareth
T. 09 385 44 60 - 09 385 61 32
e-mail: leroy@rinassur.be
verzekeringsmakelaar nr. 13839
ALLE BELEGGINGEN - LENINGEN VERZEKERINGEN

P.V.S. Pianotechniek
stemmen · herstellen · afregelen
paul@pvs-pianotechniek.be
Clemmenstraat 2 unit 10 · 9790 Wortegem-Petegem
Tel.: 055 / 30 03 66

Ongewenst een Steenmarter op bezoek in huis of onder de motorkap van uw auto?
Bel ons, wij bieden een diervriendelijke oplossing!
Sophie 2CV, Mario Manhaeve 0475 36 87 20
Erkend monteur van Stop & Go marter producten

Vuile hoekjes en nestkasten

Hoe het gesteld is met de natuur? Doorgaans niet goed, omdat mensen op allerlei manieren steeds meer plaats innemen en voor natuur in alle vormen weinig overhouden. Ook vervreemden mensen van de natuur en zien ze er niet altijd het belang van in. Politici zijn ook maar mensen en – zucht! – zijn vooral met andere onderwerpen bezig.

Rita Van de Voorde

Tegelijkertijd zijn er ook veel mensen die zich afvragen wat zij zelf kunnen doen om stukjes natuur te redden of te verbeteren. Dan is het verheugend nieuws dat iedereen met kleine dingen veel effect kan bekomen.

Neem nu onze tuinen: Vlaanderen heeft weinig natuur, maar veel tuinen. We zijn een beetje te netjes geworden, ook in de tuin. Daardoor zijn er zowel voedsel- als schuilplaatsen voor dieren verdwenen. Wat meer natuur mogelijk maakt zijn 'vuile hoekjes'.

Een pad op mijn pad

Ooit wilde ik wat dode bladeren en takjes opruimen tot ik daaronder een pad zag zitten die mij verbijsterd aankeek omdat ik het lef had zijn of haar optrekje te verkwanselen. Ik kwam tot inkeer en heb het dood materiaal terstond laten liggen. Hetzelfde gebeurde toen ik wat puin van na de verbouwing wilde verwijderen. Al na de eerste brok steen stond ik oog in oog met een kleine salamander. Bij de volgende brokken vond ik meer exemplaren van de familie. Ook dat vuil hoekje heb ik niet verder opgeruimd en ik kon best leven met de gedachte dat een heel volkje van kleine wezens zich daar schuilhield, want ze hadden het er zowel qua voedsel als qua schuilplaats duidelijk naar hun zin. Er begonnen zich ook plantjes op het plekje te vestigen en dat gaf de tuin een natuurlijk uitzicht.

Zwaluwen onder dak

Hetzelfde gebeurde op boerderijen. Zwaluwen vonden vroeger gemakkelijk een plekje met modder om een nest te bouwen onder het dak van de stal of het woonhuis. Maar er zijn steeds minder insecten en met verharding rond gebouwen en de moderne woningen of stallen zien zwaluwen het niet meer zitten en verlaten ze ons (of sterven uit).

Er zijn ook dieren die spleten en holtes opzoeken en bij gebrek aan bij voorbeeld holle bomen of oude gebouwen verdwijnen. Daar bieden nestkasten soms een oplossing. Nestkasten zijn er in alle maten en vormen, maar het vraagt deskundige begeleiding om de juiste nestkast voor het juiste dier op de juiste plaats te zetten.

Geïnteresseerden kunnen alvast een kijkje nemen op de website van het Faunahuis of zelf een bezoek brengen aan het Faunahuis in de Vlaamse Ardennen. Elke derde zondag van de maand kan iedereen het Faunahuis bezoeken zonder afspraak vooraf en er uitleg krijgen.

www.faunahuis.be

Scan voor meer foto's

TUINAANLEG EN -ONDERHOUD
alle snoeiwerken
ook verlagen van bomen
MICHAEL BEKAERT
Ganzendam 9 - 9890 Vurste
T. 0497 43 01 79

Boekbespreking: Optimisme zonder hoop

Je kan in deze Meander meermaals lezen dat het soms moeilijk is om om te gaan met de stroom aan negatieve berichten over klimaat en biodiversiteit. Dit is ook het onderwerp van het boek 'Optimisme zonder hoop' van Tommy Wieringa.

De utopische verwachting dat elke volgende generatie het beter zal hebben bestaat door de klimaatcrisis niet meer. Tijdens de ergste crisissen zoals oorlogen, konden mensen nog steeds de hoop koesteren dat er ooit een einde aan kwam, maar "De klimaatcatastrofe heeft ons opgezadeld met een vorm van toekomstloosheid die zonder precedent is in de geschiedenis van de menselijke soort". In het boek, eigenlijk een essay, komt ook het shifting baseline syndrome ter sprake, Wieringa noemt het afglijdingsgewenning. "Van landschappen in hun volle glorie resteren beeldmateriaal en reisbeschrijvingen, van soorten hun taxonomie en afbeeldingen". Zien en horen wat er niet meer is, is een lastig te dragen gave … "Nooit meer zal je voor je raam staan en alleen maar denken: wat een mooie dag. (…) De dagen verloren hun onschuld, door alles heen klinkt het drenzen van de moeder aller crises, schril als tinnitus".

In het boek besteedt Wieringa ook ruim aandacht aan de rol van de Big Tech bedrijven. Aangeblazen door deze grootmachten worden respectabele oude democratieën aan het wankelen gebracht en neemt het aantal autocratisch geregeerde landen vlug toe. Kijk maar naar wat er in de VS gebeurt. De heersers van de digisfeer zijn er volgens Wieringa op uit om de democratische orde te destabiliseren of zelfs te vernietigen, omdat haar regulering en controlemechanismen de laatste hindernissen vormen in hun zucht naar ongeremde, perverse almacht. Ze scheppen hun eigen media, verspreiden desinformatie ("Nu de schaamte eruit verdwenen was, deed de leugen niet eens meer zijn best om op waarheid te lijken") en vallen de onafhankelijke journalistiek aan. Zo helpen ze de autocratische leiders zoals Trump; desnoods koopt Musk gewoon stemmen. In veel landen worden de universiteiten geviseerd: "Het is een aanval op de intelligentie, omdat collectieve domheid de meest solide machtsbasis vormt voor elke dictator" (Pfeijffer in De Morgen, 19-04-2025).

Mensen zoals Zuckerberg zoeken ondertussen beschutting voor de toekomst die ze zelf mede vormgaven. Hij bezit op een Hawaïaans eiland een safe haven met bijhorende peperdure schuilkelder.

Zoals Valerie Trouet eerder schreef – "Als wetenschapper hopen dat je ongelijk hebt, is dat ook hoop?" – schrijft Wieringa "Ik bid dat ik me vergis, me godzijdank vergis, maar op dit moment in de geschiedenis lijkt het erop dat het koesteren van hoop geen bruikbare geesteshouding is".

Maar geef je de hoop op, stelt Wieringa, dan ontdoe je je ook meteen van de hopeloosheid. Optimisme zonder hoop is een mentaliteit die je in staat stelt een paar snippers leefbare toekomst te verdedigen, ongeacht het resultaat. "Een optimisme van het temperament, dat zich ziende blind houdt en me in staat stelt te handelen zonder de verwachting dat het beter wordt".

Optimisme zonder hoop is een blijvende stuwende kracht die je in staat stelt dingen te blijven doen zonder dat er een onmiddellijke beloning volgt.

Rik Desmet

Optimisme zonder hoop, ISBN 978 94 933 3996 5, uitgeverij Pluim, 96 pp., € 8

Biodiversiteitsherstel, een (des)illusie?

Hoewel het woord tegenwoordig niet meer weg te slaan is, is het met de biodiversiteit slechter gesteld dan ooit tevoren. Het woord ‘uitstervingsgolf’ is dan ook geen overdrijving meer, met de insecten als sprekend voorbeeld.

Norbert Desmet

Persoonlijk heb ik zicht op driekwart eeuw aan natuur, en de evolutie bedroeft een mens wel. Met Natuurpunt doen we nochtans hard ons best: gebieden aankopen, hard beheerwerk en uren monitoren, nestkasten en bijenhotels timmeren en plaatsen, artikels schrijven en wandelingen organiseren om te informeren … Hoewel biodiversiteit van cruciaal belang is, heeft het aan inzicht nog te weinig opgebracht, kijk maar naar de laatste regeerakkoorden.

Ook op Europees niveau verschuiven natuurbelangen steeds meer naar de achtergrond. Nochtans beschikt Europa over een ambitieuze biodiversiteitsstrategie om tegen 2030 – dat is binnen 5 jaar – de natuur beter te beschermen en de achteruitgang van ecosystemen tegen te gaan. De strategie is erop gericht de biodiversiteit in Europa tegen 2030 te herstellen en bevat specifieke acties en verbintenissen. Maar zoals zo vaak lijkt het plan belangrijker dan de uitvoering. En in Europa zijn als puntje bij paaltje komt de economische belangen altijd prioritair.

Misschien ligt het aan de schaal van denken en handelen. Biodiversiteit eindigt niet bij de installatie van nog maar eens een bijenhotelletje als goedkoop surrogaat. Wat zou dat geven als men de pompen in Melden en Oudenaarde stillegt, en als teken van groeiend inzicht de Scheldemeersen weer aan de natuur zou geven? Met misschien ook het herstel van het overstromingsritme als bonus nu de waterkwaliteit – van het slib spreken we niet – de goede kant opgaat. Met bovendien een positieve invloed op de grondwatertafel die ondanks een kletsnat 2024 nu alweer onder druk staat. Waarbij overigens de landbouw al terug prioritaire toegang eist tot het schaarse water.

Recent kwam Olivier Honnay, hoogleraar aan de KU Leuven, in de pers met zijn visie over natuur en landbouw. Hij stelt dat het hele landschap moet worden herdacht. Omdat het volgens hem niet mogelijk en realistisch is om in Vlaanderen overal de biodiversiteit grondig te herstellen, pleit hij voor een landschap dat in drie compartimenten is opgedeeld: een deel waarin intensieve, hoogproductieve landbouw wordt bedreven, een deel met zeer extensieve laagproductieve of natuur inclusieve landbouw, en ten slotte de natuurgebieden.

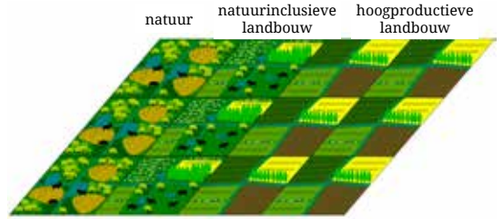

https://community.rspb.org.uk/ourwork/b/science/posts/sparing-or-sharing

En het is hoog tijd om iets te zien veranderen en dat vooral op grotere schaal. Een visie dat ook ondersteund wordt door veel andere wetenschappers, maar grotendeels genegeerd, niet zelden onder druk van de landbouw … De landbouw is immers zowat de belangrijkste reden van de achteruitgang van de biodiversiteit.

De politiek volgt natuurlijk ‘de mens’ en daar is de afstand tot de natuur te groot geworden. In het beste geval is voor velen natuur nog iets bruikbaar om in te recreëren (en bij voorkeur achteraf ook iets te consumeren), te bouwen en zich te verrijken (luxe tweede verblijven, paardenstallen, vakantieverblijven ‘in de ongerepte natuur’) of fietswedstrijden (de Ronde!) en massa-evenementen te organiseren.

Een minderheid is zich bewust van de teloorgang. En hoewel er wel wat roert met initiatieven zoals ‘maai mei niet’, ontbreekt bij velen het belangrijke inzicht wat biodiversiteit is en, vooral, wat biodiversiteit waard is. De politiek maakt daar dankbaar gebruik van en te weinig politici durven nog een voorbeeld te zijn. Liever scoren ze op de sociale media. Het is om het aantal likes te doen, inhoud is bijzaak geworden.

Het is de taak van Natuurpunt, dus van ons allen, om te blijven hameren op het belang van de biodiversiteit, ook al zakt de moed ons soms in de schoenen (zie de boekbespreking elders in Meander).

Mogelijks sla je dit artikel nu al zuchtend over. Ook als Natuurpunter is de verleiding soms groot om berustend te ondergaan en zich enkel te concentreren op wat goed gaat, zoals de terugkeer van de zeearend. Niet te veel zagen, vakantie in zicht, misschien zelfs lekker ver, met vooral veel foto’s van nog rijkere natuur dan hier.

We zullen hier een tandje moeten bijsteken als we iets van de rijke natuur van onze ouders willen overhouden voor de volgende generaties. Opvallend is wel dat in de stad het motiveren precies gemakkelijker gaat dan op den buiten, met als (zwak) voorbeeld fondsenwerving voor de aankoop van natuurgebieden. Ook elders zijn er hoopvolle voorbeelden en het laatste nr van NP blad hamert en informeert terecht over dit onderwerp..

Persoonlijk denk ik aan het Kluisbos van weleer, maar waar de toeristen nu de zaak overnemen en de lokale inwoners nauwelijks reageren. Het kan hen precies niets schelen dat nachtegalen en wielewalen voortaan de platgetreden verstoorde bossen mijden. Hoewel al in 1972 een Italiaanse groep bij een rondleiding het een schande vond, duurde het jaren voor men de doorgangsweg voor auto’s door het bos durfde onderbreken. Gelukkig werd er ondertussen, mede dankzij het Agentschap voor Bos en Natuur, een zone als reservaat uitgelicht. Het geeft wat toekomst, een druppeltje in de oceaan van wereldwijde achteruitgang.

Deze Meander verschijnt met vakantiekriebels. Neem de tijd om vooral rustig natuur te beleven, hier in ons verschraalde Vlaanderen of in het buitenland waar de achteruitgang nog zo ver niet is gevorderd. Het is immers een feit dat ook daar de biodiversiteit in natuurgebieden, soms lonkend naar toeristen in ‘landschapsparken’, snel achteruitgaan. Daardoor valt wat rest soms ten prooi aan toerismepromotie, met overvolle kijkhutten (en opdringerige fotografen!) tot gevolg, of initiatieven als bio-safari’s en 4x4 tochten naar de laatste afgelegen natuurgebieden.

Kijk dus uit, wik en weeg wat je de natuur wilt aandoen en stel bij het observeren – en het fotograferen! – de natuur op de eerste plaats met respect voor de soort die je bekijkt. Observeren begint bij kennis van de natuur en levert daardoor weer extra kennis.

Sta stil bij wat je nu nog ziet, geniet ervan, sla het op in het geheugen. Binnen een paar jaar is het misschien ook enkel nog een herinnering aan wat er niet meer is.

Om later te vertellen aan de kleinkinderen: hier zag opa nog … —

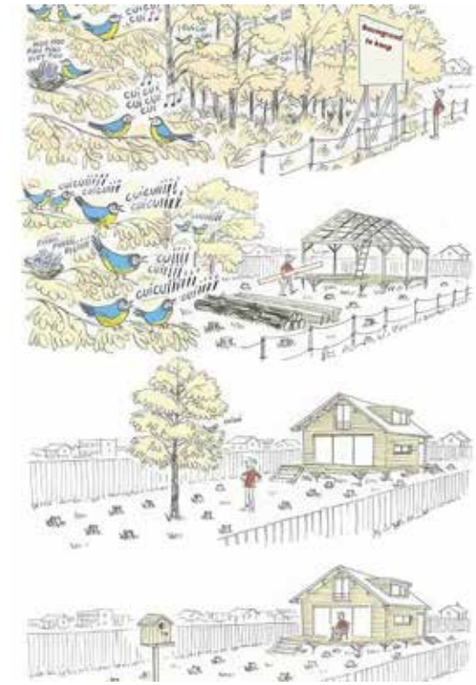

Ik zorg voor de biodiversiteit,
ik heb een nestkast geplaatst.

Wielewaal © Rik Desmet

Bijzondere vogelwaarnemingen uit Vlaamse Ardennen *plus* voorjaar 2025

Het voorjaar van 2025 in de Vlaamse Ardennen *plus* bracht opnieuw een rijk palet aan vogelwaarnemingen, met een mooie mix van doortrekkers, broedvogels en enkele opvallende zeldzaamheden. De aanhoudende droogte speelde wel een prominente rol. Voor sommige (broed)vogels mogelijks een zegen, voor andere een tegenvaller.

Dimitri Van de Populiere

In maart vertrokken de laatste kolganzen en het laatste nonnetje richting het noorden, terwijl de eerste zomertalingen zich al aanmeldden. Het betrof hier wellicht doortrekkers. Het snel opdrogen van de natte gebieden zorgde er wellicht voor dat ze niet bleven. Het mannetje topper, een zeldzame eendensoort, verbleef sinds februari op de Callemoeie en bleef daar tot half april aanwezig. In mei dook er zelfs opnieuw een mannetje op, misschien dezelfde vogel? Ook geoorde futen waren in deze periode goed vertegenwoordigd, met waarnemingen in Nederename, de Callemoeie en Ruien.

Reigers en aanverwanten waren eveneens talrijk. Kleine en grote zilverreigers werden verspreid over de regio waargenomen, terwijl koereigers het hele voorjaar aanwezig waren, met in mei zelfs een groep van 24 exemplaren in Petegem-Leie. Lepelaars vlogen in april en mei over diverse locaties, waaronder een groep van 12 vogels aan de Callemoeie. Purperreigers werden gezien over Opbrakel, Langemeersen en St-Maria-Latem. Kraanvogels vlogen in maart over Ronse en Bachte-Maria-Leerne, en in april over Rozebeke. Ooievaars broeden met succes in de Brielmeersen bij Deinze, waar minstens 5 nesten met jongen werden geteld.

De steltlopers lieten zich vooral in maart en april zien, met onder andere scholeksters, kluten, bonte strandlopers, goudplevieren, kleine plevieren en bontbekplevieren, bos- en groenpootruiters, tureluurs, kemphanen, wulpen en grutto's die over de regio trokken. De grutto's namen hun broedplek in de Leiemeersen van Bachte-Maria-Leerne opnieuw in, waar ze hopelijk succesvol zullen zijn. In april viel ook een groep van maar liefst 26 regenwulpen op. Door de droogte was het aantal steltlopers in april en mei wel wat lager dan in voorgaande jaren. Ook een Temmincks strandloper (D. De Groote) werd in mei in Heurne gezien, een mooie aanvulling op het lijstje.

Meeuwen en sterns zorgden ook voor mooie waarnemingen. Zwartkopmeeuwen waren in maart regelmatig te zien op de Callemoeie en zorgden ook in april en mei voor enkele verspreide waarnemingen. Een dwergmeeuw werd in maart opgemerkt op de Callemoeie, terwijl Pontische meeuwen in april en mei op verschillende plekken opdoken. Een bijna adulte geelpootmeeuw zwierf in april rond aan de Schelde bij Nederename. Een absolute topwaarneming was de ringsnavelmeeuw (N. Geiregat) in maart op de Callemoeie, nog maar de derde ooit in de regio. De ontdekker heeft trouwens een patent op de soort. Ook de vorige twee werden door hem ontdekt. Verder werd in mei een zwarte stern gezien in Eke, terwijl begin april drie reuzensterns (Kas S.) over de Langemeersen vlogen.

De roofvogels lieten zich van hun beste kant zien. In maart werd een zeearend (X. Termonia) waargenomen, een spectaculaire doortrekker, die door meerdere personen opgepikt kon worden. Een dwergarend (J. Vanden Berghe) werd eind mei over Velzeke gezien, een zeldzaamheid en nog maar de tweede voor VA+. Op 1 mei vloog een vale gier over Nukerke (Lesley Jourquin). Deze soort wordt tegenwoordig wel vaker gezien in ons land. In VA+ is er sinds 2020 jaarlijks minstens één waarneming, met uitzondering van 2024. Visarenden waren in april met 24 waarnemingen goed vertegenwoordigd, in mei nog vijf keer. Haviken werden verspreid over de periode op meerdere plaatsen gezien, net als bruine en blauwe kiekendieven, al nam het aantal blauwe (terug naar het noorden) in april snel af ten voordele van de bruine (broedvogel). Een vrouwtje grauwe kiekendief vloog over Petegem (L.c Vanden Berghe). Rode en zwarte wouwen trokken over de regio. Smellekens werden in maart en april sporadisch gezien. De roodpootvalk, nog een zeldzaamheid uit het oosten, liet zich in april zien aan de Callemoeie (D. De Groote), en in mei werd de tweede waarneming van het jaar gemeld in Zingem (D. Van de Populiere). In mei verschenen ook de eerste wespendieven en boomvalken, terug van weggeweest uit tropisch Afrika.

Ook de uilenpopulatie bleef interessant. Ransuilen werden op meerdere locaties gehoord en gezien, met in mei de eerste jonge vogels. Velduilen waren in maart en april nog steeds aanwezig in de Langemeersen en trokken veel bezoekers, maar begonnen helaas niet aan een broedsel. Oehoes werden in het zuiden van VA+ opgemerkt en broedden succesvol. Bij de spechten waren de zwarte specht en middelste bonte specht af en toe te horen. Uit Nokere kwam een opvallende waarneming van een zingende draaihals (B. D'hondt). De hop zorgde in april en mei voor verrassende verschijningen op maar liefst vijf locaties in de regio. De zomertortel, uitgestorven als broedvogels in VA+, werd in mei op doortrek gezien in Ruien (J. Dewolf). Kwartels werden vanaf april in 13 km-hokken gehoord, een flinke daling ten opzichte van de 34 km-hokken vorig jaar.

De raven blijven voor mysterie zorgen. Sinds februari werden koppels gezien in het Muziekbos en Kluisbos, en in april kwamen er ook waarnemingen uit het Brakelbos. In mei waren er zelfs meldingen van twee vogels in Maarkedal, Kwaremont en Ronse, mogelijk met juvenielen (D. Geenens). Het is nog onduidelijk of het om één of meerdere koppels gaat, maar de raaf kreeg dus voet aan de grond in VA+.

Boomvalk - GOULD J. (1873) - The birds of Great Britain - London

De zangvogels lieten zich volop horen en zien. Een zingende matkop in Berchem was een bijzonder hoogtepunt, het eerste bevestigde zingende exemplaar sinds 2022. Grote lijsters, ringmussen, wielewalen, grauwe vliegenvangers en tal van akkervogels zitten nog steeds in de hoek van de verdrukking, maar houden, weliswaar versnipperd, nog voet aan de grond in VA+. Wie het wel heel goed doet is de roodborsttapuit. 2025 is het beste jaar voor de soort van deze eeuw in ons gebied. In het Kluisbos zong een bonte vliegenvanger. Ondanks de toename van de soort in vooral het oosten van Vlaanderen, is het wachten op een meer definitieve doorbraak in VA+. Paapjes, tapuiten, boompiepers en beflijsters trokken in het voorjaar door. Nachtegaal was aanwezig in 10 km-hokken, gekraagde roodstaart in 27 km-hokken. Die laatste is een van de betere resultaten van de afgelopen jaren. Voor sprinkhaanzanger en braamsluiper bleek het dan weer een flauw voorjaar te zijn. In de Langemeersen werd een snor ontdekt (L. Van de Weghe). Orpheusspotvogel(s) zong(en) aan het Beiaardbos (E. Anckaert). Appelvink werd het hele voorjaar nog waargenomen, terwijl goudvink zich enkel nog in maart liet zien. Geelgors werd vooral in het zuidoosten van de regio waargenomen, met in april en mei respectievelijk 10 en 15 locaties. Grauwe gors, al even uitgestorven als broedvogel in VA+, trok over Rozebeke (H. Verstraete) en de Langemeersen (D. Van de Populiere). —

Zeearend op pad door Vlaamse Ardennen *plus*

Op 15 maart doorkruiste een jonge zeearend onze regio. De vogel werd om 9u12 voor het eerst gezien aan de Klijpe in Ronse door Xander Termonia.

Dimitri Van de Populiere

© Filip Van Huffel

Berichtjes werden uitgestuurd. De vogel vloog noord. Posities werden snel ingenomen en jawel hoor, het lukte om de vogel te onderscheppen. Nu ja, zo'n 'vliegende deur' is al wat makkelijk te zien natuurlijk.

Om 9u35 boven de golf in Petegem, traag opschuivend, tegenwind. In de buurt van de kouters rond de Langemeersen zocht de vogel wat thermiek en bleef daar wat hangen tot 9u45 alvorens door te schuiven. 9u53 over het (afgebrande) kasteel van Moregem, richting N60 Bevere (9u56), verder richting Samsonite (10u01) en verder naar noordoost over Welden (10u20) waar hij opnieuw heel laag hing. Vanaf daar moet hij/zij terug thermiek zijn beginnen zoeken. Dat thermieken deed de jonge vogel tot boven Zingem zweven. Meteen daarna terug koerscorrectie naar oostnoordoost want om 10u30 vloog de arend over de Kaaihoeve.

Uiteindelijk werd hij nog om 10u50 opgepikt over de trektelpost Baaigem.

De zeearend legde dus een 30-tal km af in 100 minuten. Dat betekent dus net geen 20 km/u. Er stond een behoorlijke tegenwind van 3-4 Bft. Hij is op minstens 2 plaatsen beginnen cirkelen, dus het totaal aantal kilometers zal wel een stuk hoger liggen.

De vogel werd buiten de grenzen van onze regio ook nog gezien in Zwijnaarde, Merelbeke en Melle.

De zeearend is een imposante roofvogel met een spanwijdte van ruim 2 m. De vogel leeft van vis, watervogels en aas. Lange tijd was de zeearend behoorlijk zeldzaam in ons land, maar sinds 2024 is hij broedvogel in België, met een koppeltje in de Blankaart. Die konden we op onze uitstap vorig jaar prachtig bewonderen. In Nederland kwamen er al 35 paartjes tot broeden en ook in Noord-Europa breidt de soort uit. Het is dus niet ondenkbaar dat we de soort vaker op trek zullen kunnen waarnemen in de toekomst.

Filip Van Huffel kon de vogel vastleggen over Welden.

Modest & Kamiel

agro-ecologische bioboerderij in Mater

zelfpluk van zomerse veldbloemen
boeketten op bestelling
van 21 juni tem 21 september

zomerbar in juli & augustus

3-wekelijks vers weide-varkensvlees
charcuterie en andere hoeveproducten

overnachten op de Glamping in de
eetbare tuin of in de Woonwagen

workshops, teambuildings, beleving &
proeverijen op de boerderij

www.modestenkamiel.be

Vogels kijken? Ook voor jou!

Tijdens deze wervelende instapcursus maak je kennis met vogels, leer je ze observeren en herkennen. De cursus bestaat uit drie theorielessen en drie praktijklessen waarbij je de theorie onmiddellijk in de praktijk kan toepassen.

Dimitri Van de Populiere & Vincent Decroock

De lessen en excursies worden verzorgd door de Vogelwerkgroep Vlaamse Ardennen *plus*. De theorie is gebaseerd op de jarenlange ervaring van een actieve studiegroep. Tijdens de excursies beleef je het veldwerk mee in de praktijk.

Tijdens de eerste les stelt de studiewerkgroep zich voor. Hierop volgt een algemene inleiding over vogels: hun ontstaan, de classificatie, vogeltopografie, veren, snavels, zintuigen, levenscyclus en leefomgeving. Tijdens de eerste excursie ga je mee op stap in de Zingemse meersen. In dit natuurgebied vertoeven tal van watervogels. Je kan vaak de buizerd waarnemen of de slechtvalk die regelmatig jaagt boven de Grootmeers. De theorie van de 1e les wordt meteen toegepast samen met speciale aandacht voor watervogels en steltlopers.

Tijdens de 2e les komen hulpmiddelen zoals optica, veldgidsen, geluid- en beeldherkenning en werken met ObsIdentify aan bod, evenals een inleiding op waarnemingen.be. Vervolgens gaat men dieper in op het thema vogels herkennen. Tijdens de 2e excursie krijg je de mogelijkheid om verschillende optische middelen uit te testen. Hierop volgt een wandeling langs de Donk en de Langemeersen in Oudenaarde. Tijdens deze periode piekt de najaarstrek en krijg je toelichting bij dit prachtige fenomeen.

Tijdens deze laatste les krijg je nog extra tools aangereikt om jouw vaardigheden aan te scherpen. De les is ook een voorbereiding op de dagexcursie die volgt.

De dagtocht naar de Doel- en Prosperpolder is de spetterende afsluiter van de cursus. We maken er kennis met de wintergasten van het gebied: ganzen, zwanen, eenden en andere watervogels. Het open gebied trekt ook bruine en blauwe kiekendieven aan. Je mag je aan een mooie daglijst verwachten!

Vogelwerkgroep Vlaamse Ardennen *plus*

De cursus 'Vogels kijken? Ook voor u!' is een organisatie van de Vogelwerkgroep Vlaamse Ardennen *plus*, Bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen – Boembekemolen en Natuuracademie.

De theorielessen gaan door in het Gemeenschapscentrum De Munk in Munkzwalm op donderdagavond 18 september, 16 oktober en 20 november.

De excursies op zaterdag 20 september, zondag 19 oktober en zaterdag 22 november. Voor details en inschrijvingen: zie de kalender en https://www.natuurpunt.be/agenda/vogels-kijken-ook-voor-u-23570

Natuurwinkel
DE ZONNEBLOEM
Eerlijk en gezond voor mens en planeet
Open van dinsdag t.e.m. zaterdag 9-13u & 14 - 18u30
Parkstraat 25 - 9700 Oudenaarde - 055 3164 30

Knoflookpadjes © INBO

Natuurpunt Houtem op bezoek in het onderzoekscentrum aquatische fauna

Op 12 april 2025 bracht Natuurpunt Houtem een bezoek aan het onderzoekscentrum voor aquatische fauna van het Instituut voor Natuur en bosonderzoek (INBO) in Linkebeek onder leiding van Johan Auwerx en Daan Van Eenname.

Christine Bonte, Natuurpunt Houtem

Johan startte met een PowerPoint over het hoe en waarom van een kweekprogramma. Daarna volgde een bezoek aan het onderzoekscentrum gegidst door Johan en Daan.

De gebouwen en bassins in het onderzoekscentrum bestaan al sinds 1904 en stonden aanvankelijk in functie van de klassieke viskwekerij, met name het produceren van vissen voor consumptie (1904-1947), later voor de hengelsport (1965-1980). In 1995 besliste de toenmalige beheerder van de viskwekerij, het Instituut voor bosbouw en Wildbeheer (IBW) om enkel nog vissoorten te kweken die ofwel bedreigd tot lokaal uitgestorven waren, ofwel soorten met een bepaalde toegevoegde ecologische waarde (bv. snoek).

Het IBW fuseerde in 2006 met het Instituut voor Natuurbehoud (IN) tot het huidige INBO. Het INBO is het onafhankelijk onderzoeksinstituut van de Vlaamse overheid dat via toegepast wetenschappelijk onderzoek, data- en kennisontsluiting het biodiversiteitsbeleid en -beheer onderbouwt en evalueert. Dit gebeurt steeds in dialoog met partners uit maatschappij, wetenschap, beleid en beheer. Het ontvangt een jaarlijkse donatie van het Visserijfonds.

Het INBO telt ongeveer 300 werknemers, waarvan 7 mensen in het onderzoekscentrum in Linkebeek. Het ganse team ‘Monitoring en Herstel Aquatische Fauna’ bestaat uit 28 personen waaronder heel wat veldwerkers.

Wanneer diersoorten bedreigd worden in hun voortbestaan komt het kweken van dieren in gevangenschap in de belangstelling als conservatiemaatregel. In de jaren 70 en 80 waren de waterlopen in Vlaanderen sterk vervuild, vele soorten die er van nature voorkwamen, werden met uitsterven bedreigd. Afgelopen decennia kwamen meer en meer exoten die profiteren van de betere waterkwaliteit voor in de waterlopen.

Het IUCN (International Union for Conservation of Nature) stelt richtlijnen op voor translocaties die strikt gevolgd moeten worden. Een kweekprogramma wordt als laatste redmiddel ingezet. Lokale beheersmaatregelen om de soorten te ondersteunen, primeren. Het kweken van soorten is een instrument dat nooit los kan staan van habitatherstel en andere noodzakelijke maatregelen. Klassieke kweekmethodes zijn niet geschikt en bereiden de dieren niet voor op een leven in de vrije natuur. Een continue samenwerking met de terreinbeheerder is noodzakelijk om successen te behalen.

In het kader van verschillende nationale en internationale richtlijnen (o.a. het Soortenbesluit, de Kaderrichtlijn Water, de Habitatrichtlijn, Natura-2000) worden de beken, getijde-gebonden rivieren, kanalen en meren op geregelde tijdstippen bemonsterd om de toestand van de aquatische fauna in kaart te brengen. Daarnaast beheert het team ook het Centrum Visteelt waar kweekprogramma’s lopen voor soortherstel en ondersteuning. Populaties die in hun voortbestaan bedreigd zijn, kunnen via herintroductie uit speciaal opgezette kweekprogramma’s versterkt worden.

Voor vissen loopt, of liep, een programma voor kwabaal, grote modderkruiper, beekforel, snoek, serpeling, rivierdonderpad, beekprik, kopvoorn en kroeskarper. Voor amfibieën is dat voor kamsalamander, knoflookpad, vroedmeesterpad en rugstreeppad.

Het onderzoekscentrum heeft als grote voordeel dat het gelegen is in een brongebied. De natuurlijke bronnen op het domein zorgen voor een constante watervoorziening en dragen bij tot een hoge veiligheid, de kans op invasieve exoten of gevaarlijke besmettelijke ziektes is zeer klein. Er zijn 26 bassins die in de jaren 90 opnieuw werden uitgegraven.

De vissoorten hebben een verschillende periode van voortplanten, van november-januari tot mei-juni, naargelang de vereisten van licht en warmte. Hierdoor kunnen de programma’s voor opkweek van de soorten na elkaar verlopen. De soorten hebben ook verschillende strategieën om hun nageslacht te beschermen tegen predatoren.

Er zijn de ‘kwisters’ (r-strategie) die heel veel eitjes produceren. Daarvan is de snoek een voorbeeld. Als gevolg van predatie, slechte bevruchting, zuurstofgebrek … groeit slechts een klein percentage uit tot een volwassen dier.

Daarnaast heb je de ‘zorgers’ (k-strategie) met veel minder eitjes maar met broedzorg. Daarvan zijn de vroedmeesterpad en de rivierdonderpad voorbeelden.

Bij elke strategie hoort een aangepast kweekprogramma. Bij de r-strategie worden de eitjes en het zaad gewonnen door de onderzoekers. Ze houden daarbij nauwlettend in de gaten wanneer de dieren hun eitjes zullen afzetten. Het water in het bassin kunnen ze laten weglopen. De onderbuik van de dieren wordt zachtjes gemasseerd waardoor de vissen hun eitjes en zaadcellen (hom) vrijgeven. Het bassin wordt opnieuw gevuld. De eitjes worden gemengd met hom van verschillende mannelijke vissen om optimale bevruchting te bekomen. De bevruchte eitjes worden dan in de broedhal verder opgekweekt. Door de optimale zuurstofvoorziening kan tot 90% van het broed ontluiken.

Bij de k-strategie gaan de onderzoekers anders te werk. De ouderdieren leven in een nagemaakt natuurlijk biotoop, waar ze zelf zorg dragen voor hun eitjes tot ze uitkomen. Pas dan worden de larven verzameld en ondergebracht in een beschermde omgeving om verder op te groeien.

Door het kweekprogramma en de uitzet zijn sommige soorten terug geklasseerd als ‘niet meer in gevaar’; voor andere blijft het echter moeilijk. Sommige soorten zijn dermate bedreigd met uitsterven door te kleine populaties en weinig divers DNA door inteelt. Dan wordt er samengewerkt met andere landen zoals Nederland, Duitsland en Frankrijk voor uitwisseling van individuen.

© Patrick Lievens

De veldwerkers monitoren de status van een soort en maken een risicoanalyse. Bedreigingen als habitatverlies, vervuiling, invasieve soorten, stroperij en migratieknelpunten vragen om een lokale aanpak. Bedreigingen als te kleine populaties en inteelt leiden tot ex-situ opkweek. Een soortherstelplan bestaat uit genetisch onderzoek, herstel van de habitat, kweekprogramma, uitzet van de gekweekte dieren en monitoring van de uitgezette dieren.

Het onderzoekscentrum kiest ervoor om jonge dieren uit te zetten, zodat ze niet afhankelijk worden.

Daan Van Eename nam ons vervolgens mee naar de zwembadzone waar de amfibieën – rugstreeppad, knoflookpad en vroedmeesterpad – opgekweekt worden.

De knoflookpad bewoont gebieden waarin voedselrijke plassen in de onmiddellijke nabijheid liggen van terreinen met een mulle, korrelige zandbodem. Dit is een moeilijke combinatie. Ze komt nog maar voor in twee gebieden in Limburg en is in België met uitsterven bedreigd. De kwaliteit van hun leefmilieu en inteelt verkleinen de kans op voortplanting en overleven.

Het kweekprogramma zorgt ervoor dat de larven optimaal kunnen ontwikkelen tot dikkoppen en verder tot juveniele padjes.

Uit onderzoek blijkt dat de Vlaamse dieren tot dezelfde genetische cluster behoren als de knoflookpadden uit Nederland, Frankrijk en West-Duitsland. De genetische diversiteit kan verrijkt worden door kruising van dieren uit verschillende populaties waardoor de fitheid en de genetische diversiteit verhoogd worden.

In het INBO leven de ouderparen en toekomstige ouderparen in een 3x4 groot terrarium dat ingericht is als hun natuurlijk habitat, met zandgrond, water en boomschors waaronder ze zich verstoppen, opwarmen en beschermen. In de winter graven de amfibieën zich diep in. In het voorjaar komen ze minder diep onder de grond te zitten. Individuen waarvan verwacht wordt dat ze voor nakomelingen kunnen zorgen, worden in een intex zwembad geplaatst, beschermd tegen de zon door plexiplaten. De nakomelingen worden opgevangen en opgekweekt in kleine bakjes met een aangepaste constante temperatuur en waterkwaliteit. Eenmaal groter gaan ze naar grotere bakken. Ze worden daarna

Knoflookpad © Patrick Lievens

uitgezet. Niet alleen in de bestaande gebieden, maar ook in nieuwe, voor de soort gunstige gebieden.

De vroedmeesterpad komt voor in Wallonië; Brussel is de meest noordelijke grens van hun voorkomen in België. De vroedmeesterpad heet zo omdat het mannetje na de paring het eisnoer van het vrouwtje overneemt. Hij draagt de eitjes rond de achterpoten gewikkeld mee tot de dikkopjes klaar zijn om geboren te worden. Het meedragen van de eieren heeft als voordeel dat de eieren beter beschermd zijn. De eisnoeren van de vroedmeesterpad bestaan uit enkele tientallen grote eieren, in tegenstelling tot de duizenden eieren van andere paddensoorten. Het kweekprogramma voor de vroedmeesterpad is succesvol. De populatie is opnieuw toegenomen en een nieuwe geslachtsrijpe populatie dient zich aan.

Met dank aan Johan Auwerx en Daan Van Eename voor de boeiende dag. —

Scan voor meer foto's

We delen in de rouw van

Roger De Cuyper en familie bij het overlijden van **Angèle Van De Velde** (°22-09-1934, † 02-05-2025). Samen met Roger was zij een gekend persoon bij de Wielewaal en aanwezig op veel activiteiten. Als oprichters, samen met Marcel Nachtergaele, van de afdeling Wielewaal Schelde-Leie stond zij op de achtergrond klaar om Roger de tijd en ruimte te geven om van de afdeling iets te maken. Iets wat later ook uitmondde in de Wielewaaljongeren.

Frans zijn wens … en na te volgen idee.

Het was Frans zijn wens om tijdens zijn uitvaartwandeling een teken van leven uit te dragen.

Hij had het mooie idee om tijdens de uitvaartwandeling te passeren langs een natuurgebied van Natuurpunt en daar de deelnemers een boom of struik te laten planten. De laatste dagen van Frans gingen snel, intens veel te snel. Toch namen we contact op met Natuurpunt Jabbeke. Dankzij de empathische zorg van Johan Cottijn bleek het idee zelfs op korte tijd haalbaar. Op 30 maart passeerden de genodigden voor de rouwplechtigheid in het Makabos.

Vijftig boompjes werden aangeplant, in een ontspannen, betrokken sfeer. Bekenden en minder bekenden, jong en oud hielpen elkaar. Het gaf ieder een voldaan gevoel. Allen droegen we bij aan een wens van Frans, allen hadden we op zijn vraag de natuur een handje toegestoken. Hoewel niet afgesproken denken we dat Frans het initiatief genegen is dat we natuurpuntafdelingen vragen zijn voorbeeld te volgen. We danken Frans De Potter voor zijn navolgbaar idee.

Karel De Vuyst

Werkgroep Everbeekse Bossen voortaan onder de koepel van Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*

Koen Van Den Berge

Sinds de eerste aankopen in de vroege jaren 1990 door toen nog 'De Wielewaal', kende de Natuurpunt-reservaatwerking in de Brakelse deelgemeente Everbeek een bijzonder sterke uitbreiding. De focus lag daarbij niet enkel op de drie middelgrote oude boskernen Trimpontbos, Steenbergbos en Hayesbos, maar tegelijk ook op het omgevend landschap met heel wat kleinere bosjes, gevarieerde houtkanten en boomgaarden, soortenrijke hooilanden en goed bewaarde beekvalleitjes. Gaandeweg uitgroeiend tot een projectpuzzel met ruim 100 ha in beheer, met meerdere kilometers reservaatgrenzen en met vele tientallen aangelanden als directe buren, hebben de lokale conservators en andere vrijwilligers er dan ook de handen vol mee. Met een gebied geografisch gelegen ter hoogte van de waterscheiding tussen Dender- en Zwalmbekken, vond de 'werkgroep' rond de Everbeekse bossen de laatste decennia onderdak bij de afdeling Boven-Dender. Dankzij een aanzienlijke financiële ondersteuning vanuit deze afdeling konden heel wat belangrijke aankopen gerealiseerd worden. Met de voortschrijdende implementatie van de regionale werkingen binnen Natuurpunt, i.c. regio Denderstreek en regio Vlaamse Ardennen, groeide binnen de Everbeekse vrijwilligerswerking het 'lokale gevoel' veeleer richting Vlaamse Ardennen. De historische link met o.a. het Omer Wattez-Milieufront, het Regionaal Landschap, het bezoekerscentrum Boembekemolen en bijhorende gidsenwerking, en het intussen gemeenschappelijk appelsapproject (opgestart als 'everbeeksebossensap') zijn daar uiteraard niet vreemd aan.

Na de nodige administratieve stappen verkast de 'Werkgroep Everbeekse Bossen' vanaf de tweede jaarhelft 2025 aldus naar Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*, als kern binnen de afdeling Zwalmvallei. Behalve via het contactadres in de colofon van dit tijdschrift, kan je ons ook bereiken via everbeeksebossen@natuurpunt.be of via facebook onder de naam Natuurpunt Everbeekse Bossen.

Kalender

juli – oktober 2025

Kom eens meedoen!

Meer dan 40.000 natuurliefhebbers steken al de handen uit de mouwen voor de natuur in hun buurt. Maar de natuur heeft nog vrijwilligers nodig. Iets voor jou? Een overzicht van de reguliere werkdagen:

Middenloop Zwalm, Natuurpunt Zwalmvallei
13 september

We kijken uit naar jouw hulp bij het onderhouden, aanplanten, uitbreiden, … van onze natuurgebieden. Dit zijn er heel wat. We kunnen jouw ondersteuning goed gebruiken. Welkom!

- Van 10 tot 16 uur
  Plaats van afspraak: Boembekemolen
- Koen Gintelenberg; koen.gintelenberg@telenet.be
- Afhankelijk van de werken vragen we je mogelijks werkmateriaal mee te brengen.

Kern rondom Burreken
2 augustus, 6 september, 4 oktober

Elke eerste zaterdag van de maand wordt er met een enthousiast team samengewerkt in het Burreken: maaien, bomen knotten, hout opruimen, wegen onderhouden…

- 9u – 12u30, Groenstraat in Horebeke
- Ludo Vanderlinden, 0479 46 69 37, contact@burreken.be
- Graag een seintje als je komt, zodat we voldoende werktuigen kunnen voorzien.
- Stevige schoenen of laarzen en werkhandschoenen

De Boembekemolen, het bezoekerscentrum van Natuurpunt in de Vlaamse Ardennen
Dieter Lernout, coördinator bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen - Boembekemolen
Boembeke 18 | 9660 Brakel | 0477 76 02 48

Bezoek faunahuis, Kern Rondom Burreken
20 juli, 17 augustus, 21 september, 19 oktober

Laat je verrassen en bezoek het Faunahuis. Verneem wat natuurinclusief bouwen betekent en hoe je de ecologische biodiversiteit in en rond je woning, een ander gebouw of infrastructuur kan behouden én vooral vergroten. Open deur tussen 10u en 16u.

- Perreveld 5 in Brakel
- Dirk Criel, 0475 45 05 34

Kern Werkgroep Bos t'Ename
26 juli, 30 augustus, 27 september, 25 oktober

Elke laatste zaterdag van de maand wordt er gewerkt in en rond Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien.

- 9u - 2u en/of 13u30 -17u, over de middag wordt er eten voorzien, Natuurboerderij, Boskant 56, Oudenaarde
- Pieter Blondé, 0488 36 22 79 pieterblonde@hotmail.com en Guido Tack, 0474 90 02 30, guido.tack1@telenet.be
- Goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

Naast de maandelijkse gezinswerkdag op de laatste zaterdag van de maand wordt er eveneens elke laatste maandag een werkdag georganiseerd. Daarbij worden allerlei werken in en rond het bos gedaan.

- 28 juli, 25 augustus, 29 september, 27 oktober
- 9u30 -12u en/of 13u30 - 17u, loods, Boskant 56 te Oudenaarde.
- Eddy De Bock, 0474 77 00 54, thebockfamily@hotmail.com
- Goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

Bois Joly, Ronse
zaterdag 27 september

Beheerwerken: uitdiepen van poelen die nu bijna dichtgeslibd zijn. De poelen zijn nestplaatsen voor kikkers en salamanders

- 10u - 13u, Hogerlucht 122 te Ronse
- Patrick Alexander 0495 45 37 77
- Laarzen, spade

Activiteiten

Zondag 13 juli

Planteninventarisatie Mullem / Kruisem – *Plantenwerkgroep + Natuurpunt afd. Oudenaarde plus*

Inventarisatie van alle hogere planten in ifbl-kwartierhok E2 18 23
Kasteeldomein De Ast, Rooigembeekvallei

- 10u - 13u, Hoek Mullemstraat – Korte Aststraat, Oudenaarde
- Henk coudenys, 09 386 97 11, coudenys.henk@belgacom.net
- Flora, loep, laarzen of stevige stapschoenen.

Zondag 20 juli

Bezoek aan het Faunahuis - zie begin kalender

Zaterdag 26 juli

Gezinswerkdag Bos t'Ename - zie begin kalender

Zondag 27 juli

Wandel & Ontbijt@Boembekemolen – *Natuurpunt afd. Zwalmvallei*

Te reserveren via Carla Verdonck, carlaverdonckverdonck@hotmail.com, 0472 89 81 70

- 9u - 12u, Boembekemolen, Boembeke 18, Brakel
- Wandel één van onze prachtige wandelroutes en kom ontbijten op ons terras. Bij slecht weer in de molen. Geniet van een rijkgevuld en gevarieerd ontbijtbord voor € 18 /persoon.
  Cava-koffie-appelsap. Pistolet met kaas-ontbijtkoek-rozijnenbrood. Gekookt ei-yoghurt met granola. Vers fruit.
- Carla Verdonck, carlaverdonckverdonck@hotmail.com, 0472 89 81 70

Vlinderwandeling in Volkegembos – *Natuurpunt afd. Oudenaarde plus*

We gaan op zoek naar vlinders en leren hoe we ze kunnen herkennen.

- 14u - 17u, De La Kethulleplein, Oudenaarde aan café Den Obus
- Jo Gilbert
- Gudrun Snauwaert gsnauwaert@yahoo.com
- Een loep zou handig zijn

Maandag 28 juli

Werkdag Bos t'Ename - zie begin kalender

Zaterdag 2 augustus

Beheerwerken in het Burreken - zie begin kalender

Zondag 3 augustus 2025

Fietstocht langs de natuurgebieden in de Scheldevallei tussen Oudenaarde en Avelgem – *Natuurpunt afd. Oudenaarde plus*

Rondje Scheldemeersen van ongeveer 41 km. We spreiden dit over een ganse dag met enkele stops en een lunchpauze. De tocht is haalbaar voor iedereen, ook met een gewone fiets.
We stoppen achtereenvolgens in Kerkhove (ANB-meersen), vis-bypass in Waarmaarde, Mira-coupure in Avelgem en Paddenbroek in Berchem. Lunch is in het gezellige café Bij Madam in Meerse. Na de middag fietsen we verder via de Koppenberg-grot, het Spei, Meerspoort en Donk naar de Langemeersen. Dat wordt onze laatste stop van de dag. We eindigen in de Ghellinck waar de liefhebbers nog kunnen nakaarten op het gezellig terras.

- 10u - 17u, Start en aankomst aan parking Domein de Ghellinck, Kortrijkstraat 102 te Wortegem-Petegem (Elsegem)
- Paul Cardon
- Eigen picknick meebrengen kan, maar voor diegenen die warm willen eten is er keuze tussen spaghetti, stoofpotje (beiden kunnen ook veggie) of lamsballetjes met rijst voor € 18. Gelieve bij het inschrijven te vermelden of je warm wilt eten en wat je keuze is zodat we alles op voorhand kunnen doorgeven. Betaling ter plaatse. Zie https://www.natuurpunt.be/agenda/fietstocht-tussen-oudenaarde-en-avelgem-23428?date=03/08/2025
- Paul Cardon, cardon.paul@gmail.com, 0474/390277
- Goed onderhouden fiets en fietshelm, kledij aangepast aan het weer, verrekijker, drank voor onderweg en eventueel lunch.

Vlinder- en andere insectendeterminatie rond Kapel Wittentak te Ronse – *Natuurpunt afd. Ronse*

Waarnemen van vlinders en andere insecten in de nabijheid van grasveld en het Hotondbos

- 14u - 17u30 , Kapel Wittentak, Kapellestraat te Ronse
- Johan Glibert
- Johan Glibert 0477 51 94 19, johan.glibert@gmail.com
- Heb je een loep breng je die meeInschrijving Via de website van Natuurpunt (https://www.natuurpunt.be/agenda) bij de activiteit Vlinder- en andere insectendeterminatie rond Kapel Wittentak te Ronse of bij de contactpersoon

Zaterdag 9 augustus

Planteninventarisatie Nevele/Vosselare (Deinze) – *Plantenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus en Nationale Werkgroep Botanie*

Inventarisatie hogere planten in IFBL-kwartierhok D2 27 41, twee oude dorpskernen, kanaaloevers, begraafplaats, 2 oude kerkhoven

- 9u30 – 17 u, Parking sporthal Oostbroek, Zeistraat 41 Vosselare – Deinze
- Henk coudenys, 09 386 97 11, coudenys.henk@belgacom.net
- Mogelijkheid tot lunchen in plaatselijke horecazaak, Nevele
- Flora, loep, laarzen of stevige stapschoenen, picknick

Wilde bijen in de tuin en een bijenkastje maken – *Natuurpunt afd. Houtem*

- Onze gids Bart neemt ons mee in zijn natuurlijke tuin op zoek naar wilde bijen. Hij vertelt ons over de soorten, hun leefwijze en hoe we een bijenvriendelijke tuin kunnen inrichten. Hij 14u - 16u30, Bockstaele 26, 9520 Sint-Lievens-Houtem
- toont ons hoe we met eenvoudig materiaal dat volop voorradig is in een natuurlijke tuin een eenvoudig bijenkastje kunnen bouwen.
- Bart Van Puyvelde
- Inschrijven via de link op www.natuurpunthoutem.be
- Christine Bonte 0471 34 18 27 of mail naar nphoutem@gmail.com
- Indien je thuis een leeg wijnkistje hebt kun je dit meebrengen om je eigen bijenkast te maken.

Zomeravondwandeling: Nachtvlinders spotten – *Bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen – Boembekemolen*

Je kan het je moeilijk inbeelden, nachtvlinders zijn een diverse en adembenemende groep! In België telt deze insectengroep liefst 2172 soorten. En er komen er nog elk jaar bij! Tijdens bijna elke vangst worden nieuwe soorten voor een gebied waargenomen. Kom mee deze verrassend mooie insectengroep bewonderen!

- 19u - 22u à 23u, Ter hoogte van de picnictafel aan de Waesberg te Lierde
- Cedric De Noyette en Dominiek Decleyre
- Graag een seintje als je er bij zal zijn
- Karel De Vuyst; devuystkarel@gmail.com

Donderdag 14 augustus

Bezoek Faunahuis – *Milieufront Omer Wattez vzw*

Het bezoek omhelst een rondleiding in en rond het Faunahuis van ongeveer 1,5 à 2 uren. Deelnemers kunnen er kennismaken met de vele mogelijkheden rond natuurinclusief en faunavriendelijk (ver) bouwen. Er is mogelijkheid om even na te praten bij een glaasje.

- 14u – 17u, Perreveld 5, 9660 Brakel
- Dirk Criel
- Reserveren via info@milieufrontomerwattez.be

Vrijdag 15 augustus tot zondag 17 augustus 2025

Bushcraftcafé: Scherpe dingen gebruiken en onderhouden – *Kern Werkgroep bos t'Ename+ Bushcraft Belgium*

- Start vrijdag 16u , einde zondag 14u, Kampweide aan Natuurboerdij, Boskant 56, 9700 Oudenaarde.
- Pieter Spiessens
- Deelname gratis, maar inschrijving verplicht via deze link: https://www.natuurpunt.be/agenda/bushcraft-cafe-scherpe-dingen-gebruiken-onderhouden-23392
- Pieter Spiessens, 0478 93 61 02, pieter_spiessens@telenet.be
- Goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

Zaterdag 16 augustus: 2025

Planteninventarisatie Ruien /Kluisbergen – *Plantenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus en Floristisch Onderzoek voor het Natuurbehoud*

Inventarisatie van alle hogere planten in ifbl-kwartierhok E2 46 32 KMO-zone, oude spoorweg/fietspad, Schelde-oevers, Scheldemeersen

- 9u15 – 17 u, Ter hoogte van bedrijf Herbavita, Avelgemstraat 17, Kluisbergen
- Henk coudenys, 09 386 97 11, coudenys.henk@belgacom.net
- Picknick meebrengen; de middagpauze op terras horecazaak op hoek Ruggestraat – Ruggekouterweg te Avelgem
- Flora, loep, laarzen of stevige stapschoenen, picknick

Planteninventarisatie Smeyersbulck – *Natuurpunt afd. Kruisem*

We proberen een aantal planten op Smeyersbulck op naam te brengen. Deze activiteit is zeker niet (alleen) voor specialisten bedoeld. Het is de bedoeling dat de drempel laag blijft en dat iedereen kan meedoen en dat we leren van elkaar. Iedereen die geïnteresseerd is in planten, is welkom.

- 14 u - 16 u, Stuyvenberg, Damstraat 10 Kruisem
- Eddy Van Den Abeele
- Eddy Van Den Abeele, ed.vandenabeele@skynet.be, 0474 62 20 52
- Loep, veldgidsen, goed schoeisel

Datum evenement Zondag 17 augustus

Bezoek aan het Faunahuis- zie begin kalender

Zaterdag 23 augustus

Nacht van de vleermuis – *Bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen – Boembekemolen, Natuurpunt afd. Zwalmvallei, Broes VZW*

Welkom op de nacht van de vleermuis, speciaal dit jaar, rond de woelkom aan Klein Zwitserland. Wist je dat er in ons land meer dan twintig soorten vleermuizen leven? Sommige vleermuizen wonen in huizen, andere in holle bomen of op oude zolders. Tijdens de Europese nacht van de Vleermuis gaan er overal in Europa vleermuisactiviteiten door, dit jaar ook in Zwalm. Deze avond gaan we, na een presentatie op de binnenkoer, op speurtocht in het donker met een batdetector, een apparaat dat de ultrasone sonar van deze dieren hoorbaar maakt. Kom je mee luisteren naar de laatvlieger, franjestaart en grootoorvleermuis? Wie graag even vliegt als een vleermuis (met vleermuis pak), is hartelijk welkom. Alles geschikt voor kinderen!

- 19u30 - 23u, Klein Zwitserland, Galerijpad 3, Zwalm
- Daan Dekeukeleire en Linda Garre
- De plaatsen zijn beperkt, inschrijven: devuystkarel@gmail.com
- Karel De Vuyst, devuystkarel@gmail.com

Maandag 25 augustus

Werkdag Bos t'Ename - zie begin kalender

Donderdag 28 augustus

Zomeravondwandeling: Landschapswandeling en 10 jaar Baobabbos – *Bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen – Boembekemolen*

We wandelen langs trage wegen door het mooie Perlinkdal. Onderweg staan we stil bij de bijzondere natuur in de vallei. Op het einde bezoeken we het Baobabbosje 10 jaar na de aanplant. We sluiten af met een hapje en een drankje en toasten op het bosje.

- 18u30, Molenberg 9, Sint-Denijs-Boekel - Zwalm
- Johan Fabri
- Ter hoogte van de Molenberg is een ruime parking op de Smarre te Sint-Maria-Horebeke
- Vincent Decroock, vincent.decroock@proximus.be
- Nodig iemand uit om mee te wandelen

Zaterdag 30 augustus

Gezinswerkdag Bos t'Ename - zie begin kalender

Gezinswandeling: Everbeekse vleermuizenwandeling – Snuit – *Bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen – Boembekemolen, Werkgroep Everbeekse Bossen*

Bij valavond trekken we erop uit in en rond het Steenbergbos. We ontdekken de wondere wereld van de vleermuizen en proberen er zo veel mogelijk te spotten. Deze activiteit is geschikt voor jong en oud. Een zaklamp is een must, een paar bollen knoflook kunnen eventueel ook.

- 20u15 - 22u15, Kerk van Everbeek-Boven, Muiterij, Brakel
- Johan Billiet en Frederik Van der Elst
- Avontuurlijke paden in het donker
- Johan Billiet, johan.billietski@gmail.com
- Stevige wandelschoenen, zaklamp of hoofdlamp

Zondag 31 augustus

Wandel & Ontbijt@Boembekemolen – *Natuurpunt afd. Zwalmvallei*

Te reserveren via Carla Verdonck, carlaverdonckverdonck@hotmail.com, 0472 89 81 70

- 9u - 12u, Boembekemolen, Boembeke 18, Brakel
- Wandel één van onze prachtige wandelroutes en kom ontbijten op ons terras. Bij slecht weer in de molen. Geniet van een rijkgevuld en gevarieerd ontbijtbord voor € 18 /persoon.
  Cava-koffie-appelsap. Pistolet met kaas-ontbijtkoek-rozijnenbrood. Gekookt ei-yoghurt met granola. Vers fruit.
  Wie nà het ontbijt een begeleide wandeling wil meemaken kan om 11u aansluiten bij de gids Roselinde Van Caenegem.
- Carla Verdonck, carlaverdonckverdonck@hotmail.com, 0472 89 81 70

Wandelen na het Ontbijt – Gezinswandeling – *Bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen – Boembekemolen*

Na een stevig ontbijt is het heerlijk om te vertoeven in de natuur. We maken een ontspannende wandeling door de mooie omgeving, onder leiding van Roselinde Van Caenegem.

- 11u - 13u, Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel
- Roselinde Van Caenegem
- Vertrek is aan de Boembekemolen. Aankomst aan het Riedeplein. Wie met de wagen komt kan op voorhand parkeren op het Riedeplein, hier is veel parking.
- Roselinde van Caenegem, roselinde_vancan@hotmail.com

Kruisem oriëntatietocht – *Natuurpunt afd. Kruisem*

We maken een wandeling in de Zingemse Scheldemeersen en maken daarbij gebruik van kaart en kompas. Voor de kinderen wordt een fotozoektocht voorzien.

- 14u - 16u, Kerk Zingem, Kerkplein Zingem
- May Tuerlinckx , mtu@telenet.be
- Goed schoeisel en een kompas

Vogelexcursie naar het natuurreservaat 'De IJzermonding' – *Vogelwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus*

In Nieuwpoort mondt de IJzer uit in zee. Waar het zoet en zout water samenvloeit, ontwikkelde zich een bijzonder biotoop met slikken, schorren, strand en duinen. Veel kans op mooie waarnemingen van steltlopers, meeuwen en roofvogels. Op de zandbanken komen er ook regelmatig zeehonden rusten.
Voormiddag: bezoek aan de vogelkijkhutten in het natuurreservaat en observatie van zeevogels op het Oosterstaketsel.
Namiddag: strand- en duinenwandeling. Eventueel wandeling aan de Koolhofput.

- 8u (vertrek) tot 16u (terug), rechtstreeks 9u tp Nieuwpoort, Kerkplein Eke of rechtstreeks Halve Maanstraat Nieuwpoort (einde weg)
- Ludo Van der Linden
- Vanderlinden.lu@telenet.be 0479 46 69 37
- Verrekijker, telescoop, picknick
- SEPTEMBER 2025

Zaterdag 6 september

Beheerwerken in het Burreken - zie begin kalender

Planteninventarisatie Kleinmeers – *Natuurpunt afd. Kruisem*

We proberen een aantal planten op Kleinmeers op naam te brengen. Deze activiteit is zeker niet (alleen) voor specialisten bedoeld. Het is de bedoeling dat de drempel laag blijft en dat iedereen kan meedoen en dat we leren van elkaar. Iedereen die geïnteresseerd is in planten, is welkom.

- 14u-16u, Kleinmeers, Asper Sas, 9750 Kruisem
- Eddy Van Den Abeele
- Eddy Van Den Abeele, ed.vandenabeele@skynet.be 0474 62 20 52
- Goed schoeisel, veldgidsen, loep

Natuurdag Everbeekse Bossen – *Natuurpunt afd. Zwalmvallei, Werkgroep Everbeekse Bossen*

Verschillende activiteiten, alles ten voordele van de Everbeekse natuur!

- 14u - 22u, Everbeek Boven en Everbeek Beneden
- 14u: Geleide wandelingen, start aan de Kerk Everbeek Boven
  14u: Kindernatuurdorp Cordenuit tuin Everbeek Beneden, Grime, snuisterpad, springkasteel
  17u: Aperitief zaal Cordenuit Everbeek Beneden
  18u: Spaghetti (vlees/veggie) & dessert: volw. € 17, kinderen € 12
  20u: "Shhtt....wat was dat?" De kortste natuurgeluidenquiz. Per ploeg 4-5 pers., inschrijving € 5
- info & inschrijvingen: everbeeksebossen@natuurpunt.be 0475 95 09 30

Natuurdag Everbeekse Bossen – *Natuurpunt afd. Tussen Leie en Schelde*

We sluiten aan bij de Natuurdag Everbeekse Bossen (zie kalender hierboven). De Werkgroep Everbeekse

Bossen sloot dit jaar terug aan bij Vlaamse Ardennen *plus*. Hun werkgebied bestaat uit drie middelgrote oude boskernen Trimpontbos, Steenbergbos en Hayesbos, maar tegelijk ook uit het omgevend landschap met heel wat kleinere bosjes, gevarieerde houtkanten en boomgaarden, soortenrijke hooilanden en goed bewaarde beekvalleitjes.
Wie wil kan na de wandeling genieten van een aperitief (17 uur) en kan blijven eten (18 uur), voor inschrijvingen daarvoor zie kalender hier boven

- 14u (12.45u), Kerk Everbeek Boven (14u), parking Brielpoort Deinze (12u45)
- Bij voldoende interesse spreken we af in Deinze om samen te rijden, afspraak parking Brielpoort om 12u45.
- Rik Desmet, desmet.rik1@gmail.com

Zondag 7 september

Planteninventarisatie Baaigem – *Plantenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus*

Inventarisatie van alle hogere planten in ifbl-kwartierhok D3 52 23
Oude dorpskern, soortenrijke wegbermen, houtkanten

- 10u – 13u, Parking centrum Baaigem, Baaigemstraat
- Henk coudenys, 09 386 97 11, coudenys.henk@belgacom.net
- Flora, loep, laarzen of stevige stapschoenen

Bezoek aan onze percelen – *Bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen – Boembekemolen, Natuurpunt afd. Zwalmvallei*

Ben je benieuwd naar welke percelen er beheerd worden door Natuurpunt Zwalmvallei? Of hoe dat beheer in de praktijk gebeurt? En wat de resultaten zijn? Elke eerste zondag van de maand bezoeken we onze percelen.
Je leert onze natuurgebieden zien vanuit het standpunt van de natuurbeheerder. Dit draagt ertoe bij om nog meer te kunnen genieten van onze mooie en veelzijdige Vlaamse Ardennen en alles wat daarin leeft.

- 9u - 12u, Omdat de startplaats iedere maand wijzigt naargelang de vordering die we op terrein maken, laat je email opnemen in de mailinglijst: jan@aardbol.be. Dan krijg je iedere maand een herinnering met de nieuwe startplaats.
- Inschrijven is niet nodig. Zo kan je op het laatste moment kiezen om nog mee te gaan.
- Jan François; jan@aardbol.be
- Fijn als je komt. Voorzie aangepaste kledij, eventueel laarzen.

MOW wandelt en fietst – *Milieufront Omer Wattez vzw*

MOW organiseert de 5e editie van de MOW wandelt en fietst-dag. Deelnemers kunnen kiezen uit 3 gegidste themawandelingen (6 km) of een fietstocht van 35 km. Geniet achteraf van een gezellige receptie met hapjes en drankjes.

- 14u – 19u, Parochiezaal, Nederholbeekstraat 28, Etikhove
- Inschrijven kan tot en met vrijdag 5 september.
- Prijs: € 8 (MOW-leden) of € 12 (niet-leden). Kinderen onder 14 jaar betalen € 6. Koffie/thee, taart en drankje zijn inbegrepen in de prijs.
- Inschrijven via info@milieufrontomerwattez.be
- Kledij en schoeisel aangepast aan het weer

Woensdag 10 september

Bijeenkomst VogelWerkGroep – *Vogelwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus, Natuurpunt afd. Vlaamse Ardennen*

Bijeenkomst van de Vogelwerkgroep.
Vogelkijkers uit de regio en daarbuiten zijn welkom om te komen luisteren naar de presentaties en nadien een babbeltje te slaan met gelijkgestemden.
Het programma:
- Vogelweetjes en nieuws uit VA+
- Leeuweriken en piepers in VA+ (Dimitri VDP)
- Soortbescherming akkervogels: bevindingen uit het MAS-project (Simon Desmet)
- Ludiek Quizje

- 20u – 22u30, Stedelijk centrum 'Amigo' te Heurne
- Iedereen met een interesse in vogels is van harte welkom!
- dimitrivandepopuliere@hotmail.com

Zaterdag 13 september

Werkdag Middenloop Zwalm - zie begin kalender

Planteninventarisatie Reytmeersen, Oudenaarde – *Plantenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus + Natuurpunt afd. Oudenaarde plus*

Inventarisatie van alle hogere planten in ifbl-kwartierhok E3 11 34
Reytmeersen noordoostelijk deel met oude meander en nieuwe ANB percelen

- 14u – 17u, Sint-Martinuskerk Welden, Monseigneur Lambrechtstraat, Oudenaarde
- Alexander Van Braeckel, tel. 0473 85 45 62.
- Flora, loep, laarzen of stevige stapschoenen

Dagwandeling 4: '50 jaar MOW': Lierde – Zandbergen – *Milieufront Omer Wattez vzw*

In het kader van 50 jaar MOW wordt een reeks dagwandelingen (18-20 km) georganiseerd. Onze 4e wandeling neemt ons mee van het station van Lierde naar dat van Zandbergen.

- 9u - 17u, Station Lierde
- Johan Vander Heyden
- MOW-leden: € 6 - niet-leden: € 10 (Een hapje of drankje is inbegrepen).
  Mail naar info@milieufrontomerwattez.be Na bevestiging kan je het bedrag overschrijven op BE84 9796 1861 3259 (Milieufront Omer Wattez vzw) om je inschrijving definitief te maken.
- info@milieufrontomerwattez.be
- Schoenen en kledij, aangepast aan het weer, zijn noodzakelijk. Ook moet je een eigen lunchpakket meenemen.

Herfstwandeling met proevertjes – *Milieufront Omer Wattez vzw*

We gaan op bezoek bij Inès Decuyper, herboriste van de vzw Vlaamse Ardennen. Zij laat ons genieten van een mooie natuurwandeling met oog voor noten, bessen en vruchten en herfstkruiden. Duur van de wandeling: 2½ u (6 km).
Tijdens de wandeling genieten we van 8 proevertjes (confituur, gelei, thee, koekje, wijntje, jenevertje, snoepje, siroopje, notenpasta ...). We krijgen ook uitleg en receptjes mee op papier. Wie wil, kan na de wandeling nagenieten met een biertje, wijntje, thee, koffie ... (niet inbegrepen in de prijs) en een bezoekje brengen aan 'Het winkeltje van moemoe Inès'.

- 14u30 -17u, Reutelstraat 10, 9772 Kruisem (Wannegem-Lede)
- Inès Decuyper
- MOW-leden: € 17 - Niet-leden: € 22 (Begeleide wandeling en proevertjes inbegrepen). Mail naar info@milieufrontomerwattez.be Na bevestiging kan je het bedrag overschrijven op BE84 9796 1861 3259 (Milieufront Omer Wattez vzw) om je inschrijving definitief te maken.
- info@milieufrontomerwattez.be
- Schoenen en kledij, aangepast aan het weer, zijn noodzakelijk.

Zondag 14 september

Middeleeuws Ontbijt@Boembekemolen – *Natuurpunt afd. Zwalmvallei*

Start je zondag met een Middeleeuws ontbijt aan het Bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen en duik daarna de natuur in.
Gekookt ei, chocolade/confituur, hoofdvlees/paté, trappist, koffie, karnemelk, roggebrood met oude kaas, roggebrood met rozijnen, rozijnenbrood, goeie boter, smout, zout, honing, mosterd, rijstpap met bruine suiker. Terwijl kan je genieten van de middeleeuwse muziek.

- 9u - 12u, Boembekemolen, Boembeke 18, Brakel
- Deelnameprijs is € 18.
  Inschrijven is verplicht, via Carla Verdonck.
- Carla Verdonck, carlaverdonckverdonck@hotmail.com, 0472 89 81 70

Open Monumentendag: Bezoek de Boembekemolen – *Bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen – Boembekemolen, Natuurpunt afd. Zwalmvallei*

De molengids leert ons tijdens deze rondleiding op een andere manier naar de molen kijken. Je komt er meer te weten over de molenbiotoop, historiek, de kenmerken, werking en huidige functie.

- 11u - 12u, Boembekemolen, Boembeke 18, Brakel
- Wim Van Geert
- Wim Van Geert; van.geert.wim@telenet.be

Open Monumentendag: – *Vlaamse Ardennen – Boembekemolen en Open Monumentendag*

- 15u - 16u, Boembekemolen, Boembeke 18, Brakel
- Vincent Decroock
- Een ontmoeting met Leon Depoortere, laatste molenaar van de Boembekemolen. In zijn sappig dialect vertelt hij over zijn leven in de molen. Over zijn vader en grootvader en de streken die hij er allemaal uitstak!
- Vincent Decroock, vincent.decroock@proximus.be

Vismigratiewandeling – *Natuurpunt afd. Oudenaarde plus*

Als een vis in het water... hoe is het om een vis te zijn? Tijdens deze wandeling van ca 4 km maak je kennis met die onbekende wereld van de vissen. Hoe leven ze? Welke problemen ervaren ze? Bestaan er oplossingen? De visnevengeul bij de sluis van Oudenaarde is een relatief nieuw biotoop waarover veel te ontdekken valt. Laat je verwonderen door de dieren en planten die hier thuis zijn. Geschikt voor jong en oud.

- 14u - 16u30, GO! Basisschool de Wereldbrug, Aalststraat 180, 9700 Oudenaarde – *Verzamelen op de parking van de school*
- Olga Van Maele
- Deelname is gratis, Graag inschrijven via inschrijven via https://www.natuurpunt.be/agenda/vismigratiewandeling-23279?date=14/09/2025 De wandeling is toegankelijk voor iedereen met basis fysieke vaardigheden.
  We verlaten even de gebaande paden. Stevige schoenen zijn aangeraden.
- Gudrun Snauwaert, gsnauwaert@yahoo.com

Gezinswandeling naar de Schamperij en omgeving – *Vlaamse Ardennen, Werkgroep Maarkebeekvallei*

Natuurwandeling in de Maarkebeekvallei met speciale aandacht voor het bosbeheer in de Schamperij, het landschap en de najaarsbloeiers

- 14u – 17u, Kerk van Maarke, Maarkeweg-Kokerellestraat
- Michel Vander Vennet, 0486 08 30 78
- Stevig schoeisel of laarzen, verrekijker, loepe

Donderdag 18 september

Vogels kijken? Ook voor u! Start cursus – *Bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen – Boembekemolen, Natuuracademie, Vogelwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus*

Tijdens deze basiscursus maak je kennis met vogels, leer je ze observeren en herkennen.
De cursus bestaat uit drie theorielessen en drie praktijklessen waarbij je de theorie onmiddellijk in de praktijk kan toepassen.
De lessen en excursies worden verzorgd door de Vogelwerkgroep Vlaamse Ardennen *plus*. De theorie is gebaseerd op de jarenlange ervaring van een actieve studiegroep. Tijdens de excursies beleef je het veldwerk mee in de praktijk. Vervolgdata op 20 september, 16 en 19 oktober, 20 en 22 november. Zie ook artikel elders in deze Meander.

- 19u30 - 22u, Gemeenschapscentrum De Munk, zaal Peerdestok A, Sportlaan 3, 9630 Zwalm
- Inschrijven is verplicht, via https://www.natuurpunt.be/agenda/vogels-kijken-ook-voor-u-23570
- Vincent Decroock, vincent.decroock@proximus.be

Zaterdag 20 september

VA+ Cursus De Vlaamse Ardennen doorgrond: op verkenning door landschap, reliëf en geologie van de Vlaamse Ardennen. – *Natuurpunt afd. Oudenaarde plus, Milieufront Omer Wattez vzw, Natuurpunt afd. Vlaamse Ardennen , Natuurboerderij bos t' Ename, Boskant 56, 9700 Oudenaarde*

7-delige cursus met 3 lesvoormiddagen en 4 excursies

- Filip Keirse, filip.keirse@telenet.be 0487 64 79 01
- Voor meer details: zie link website Natuurpunt of elders in deze Meander. Kostprijs: € 70 voor leden NP en MOW, € 90 voor niet-leden. Inschrijven via https://www.natuurpunt.be/agenda/cursus-geologie-vlaamse-ardennen-23220?date=20/09/2025
- Sylvie Decoster, 0489 89 96 70, sylvie.decoster@natuurpunt.be

Zondag 21 september

Bezoek aan het Faunahuis- zie begin kalender

Planteninventarisatie Opbrakel / Brakel – *Plantenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus, Natuurpunt afd. Zwalmvallei*

Inventarisatie van alle hogere planten in ifbl-kwartierhok E3 43 31
Trage wegen + Mijnwerkerspad

- 10u - 13u, Kruispunt Ten Bergen – Livierenstraat, Brakel
- Heidi Demolder, tel. 0476/40.34.52
- Flora, loep, laarzen of stevige stapschoenen

Kermiswandeling in Nazareth – *Natuurpunt afd. Tussen Leie en Schelde*

De fusie tussen Nazareth en De Pinte is een feit. Natuurpunt kon niet achterblijven en de kern van Nazareth sluit aan bij Natuurpunt Boven-Schelde. Deze nieuwe start wordt ingezet met een wandeling tijdens de kermis van Nazareth. Met twee ervaren gidsen verkennen we de boeiende natuur in de dreven en het Kasteelpark.
Er is een standje voorzien met extra info over de nieuwe samenwerking.

- 14u - 16u, Pastorie Nazareth, Dorp, Nazareth-De Pinte
- André Wandels en An Gezels
- tussenleieenschelde@natuurpunt.be
- Voorzie je van stevig schoeisel en bij regenweer van aangepaste kledij.

Familiedag: Potluck en natuur-activiteiten voor jong en oud – *Milieufront Omer Wattez vzw*

In het kader van '50 jaar MOW' organiseren we een heuse familiedag. 's Middags zijn jullie welkom in bos t' Ename voor een gezellige picknick. Breng zelf iets mee, en deel met de andere deelnemers! In de namiddag staan er (natuur)activiteiten voor jong en oud op het programma: een gegidste wandeling, een inkijk in het waterleven, wat leeft er rondom ons?, ...

- 11u30 – 16u, Natuurboerderij bos t' Ename, Boskant 56, 9700 Oudenaarde
- Inschrijven via info@milieufrontomerwattez.be

Zaterdag 27 september

Gezinswerkdag Bos t'Ename - zie begin kalender

RO: Beheerwerken Bois Joly: uitdiepen van poelen, zie begin kalender – *Natuurpuntafd. Ronse*

Zondag 28 september

Planteninventarisatie Boembekemolen, Brakel – *Natuurpunt afd. Zwalmvallei, Plantenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus*

Inventarisatie van alle hogere planten in ifbl-kwartierhok E3 23 34
Mijnwerkerspad, Boembekemolen, Zwalmbeek

- 10u - 13u, Boembekemolen, Boembeke 18, Brakel
- Dominiek Decleyre dominiek.decleyre@telenet.be
- Stevig schoeisel of laarzen, flora,. Loep

'onbekend is onbemind: fietsen langsheen natuurparels in Zulte' – *Natuurpunt afd. Tussen Leie en Schelde*

In Zulte zijn heel wat interessante natuurplekjes terug te vinden. Ze zijn misschien wat verspreid en onbekend, maar hebben toch heel wat interessante waarnemingen en verhalen. Fiets langs een uitgestippelde route en ontdek een tiental natuurparels in Zulte, van kleine natuurplekjes, parken tot boeiende natuurgebieden. De route vind je op de website van Natuurpunt (zie activiteiten) of op de startplaatsen

- 14u - 18u (vrije start), Startplaats 1: Bisdonkdreef Machelen
  Startplaats 2 : oude spoorwegberm Zulte (aan treinwagon)
  Startplaats 3 : park Meheus Olsene
  (of je kan ook eender waar aansluiten op het parcours)
- Op elke stopplaats staat een natuurgids met heel wat uitleg.
- I.s.m. Natuurpunt Waregem en Milieufront Omer Wattez Leievallei. Deze activiteit is gratis en je hoeft niet te reserveren. De fietstocht is 25 à 30 km maar kan je ook inkorten.
- tussenleieenschelde@natuurpunt.be
- Je fiets. Je kan ook een fiets huren op drie verschillende plaatsen in Zulte. Zie www.zulte.be/deelfietsen-blue-bike-in-zulte

Maandag 29 september

Werkdag Bos t'Ename - zie begin kalender

Zaterdag 4 oktober

Beheerwerken in het Burreken - zie begin kalender

Eurobirdwatch 1 – *Vogelwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus, Natuurpunt afd. Vlaamse Ardennen*

Ervaar de vogeltrek samen met de VWG op onze telposten. We tellen en noteren de overtrekkende vogels simultaan met honderden andere telposten in Europa.

- Vanaf zonsopgang (8u) tot middag, TTP 1: Hotond Sporthotel, Zandstraat Kluisbergen
  TTP 2: Hoge Dumpel, Mater
- TTP 1: Thijs Lietaer
  TTP 2: Ludo Van der Linden
- Verschillende vogelkenners geven uitleg over de trek en de soorten die te zien en te horen zijn. Beginners zijn zeker welkom. Neem bij slecht weer zeker eens contact op om te checken of de telling doorgaat. Mogelijk komen er last minute ook nog telposten bij. Check dus zeker onze website of Facebookpagina voor de laatste informatie.
- thijs.lietaer@telenet.be en Vanderlinden.lu@telenet.be, 0479 46 69 37
- Warme kledij, stoeltje(eventueel), verrekijker of telescoop en vogelgids als je die hebt

Zondag 5 oktober

Bezoek aan onze percelen – *Bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen – Boembekemolen, Natuurpunt afd. Zwalmvallei*

Ben je benieuwd naar welke percelen er beheerd worden door Natuurpunt Zwalmvallei? Of hoe dat beheer in de praktijk gebeurt? En wat de resultaten zijn? Elke eerste zondag van de maand bezoeken we onze percelen. Je leert onze natuurgebieden zien vanuit het standpunt van de natuurbeheerder. Dit draagt ertoe bij om nog meer te kunnen genieten van onze mooie en veelzijdige Vlaamse Ardennen en alles wat daarin leeft.

- 9u - 12u, Omdat de startplaats iedere maand wijzigt naargelang de vordering die we op terrein maken, laat je email opnemen in de mailinglijst: jan@aardbol.be. Dan krijg je iedere maand een herinnering met de nieuwe startplaats.
- Inschrijven is niet nodig. Zo kan je op het laatste moment kiezen om nog mee te gaan.
- Jan François; jan@aardbol.be
- Fijn als je komt. Voorzie aangepaste kledij, eventueel laarzen.

Paddenstoelenwandeling – *Natuurpunt afd. Houtem*

Frederik en Dana nemen ons mee langs de wandelpaden van Cotthembos en vertellen over de boeiende wereld van de paddenstoelen. Een activiteit voor volwassenen en kinderen.

- 9u30 - 12u30, Einde Aalmoezenie thv kleine parking, Sint-Lievens-Houtem
- Frederik Dierickx en Dana De Wart
- Inschrijven via de link op www.natuurpunthoutem.be leden gratis, niet-leden € 2
- Christine Bonte 0471 34 18 27 of mail naar nphoutem@gmail.com

Zaterdag 11 oktober

Gezinswandeling: herfstwandeling in de Everbeekse Bossen – *Bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen – Boembekemolen, Werkgroep Everbeekse Bossen*

Kom genieten van een prachtige herfstwandeling in de Everbeekse bossen. De wandeling is ook geschikt voor kinderen vanaf 6 jaar. Laat je betoveren door het Hayesbos en kom alles te weten over de vuursalamander, de heksenboleet en het echt judasoor.

- 9u30 - 12u30, Steneplein 29, Everbeek-Boven (Brakel)
- Johan Billiet en Frederik Van der Elst
- Heuvelachtig terrein, avontuurlijke paden
- Frederik Van der Elst, vanderelstfrederik@gmail.com
- Stevige wandelschoenen

Zondag 12 oktober

Trektellen bij Geert – *Vogelwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus, Natuurpunt afd. Vlaamse Ardennen*

Vanaf zonsopgang tot ... (afhankelijk van het weer) gaan we trektellen op de vaste stek van wijlen Geert Colembie. We houden de herinnering aan Geert levend door zijn vaste trektelpost TTP Leyhoek nog eens te bemannen.

- Vanaf zonsopgang (8u) tot ..., TTP Leystraat (parkeren kan op de verbreding in de Appelhoekstraat even voorbij B&B Gatto Nero)
- Dimitri Van de Populiere
- Neem bij slecht weer zeker eens contact op om te checken of de telling doorgaat.
- dimitrivandepopuliere@hotmail.com, 0473 52 13 44
- Warme kledij, stoeltje(eventueel), verrekijker of telescoop en vogelgids als je die hebt

'TUSSEN Bos t' Ename en de Schelde' – *Natuurpunt afd. Oudenaarde plus*

Marion neemt je tijdens deze natuurwandeling mee in het beschermd dorpsgezicht van Ename. Meer bepaald TUSSEN bos t' Ename en de Schelde, TUSSEN verleden en heden, TUSSEN natuur en erfgoed, TUSSEN oude stenen,... Reis je graag even mee in de tijd en de natuur? (wandeling van 2 km)

- 14u - 16u30, Lijnwaadmarkt t.h.v. huisnummer 51, "aan de bank met waterpomp" te Oudenaarde (Ename)
- Marion Van Opdenbosch
- Graag inschrijven via https://www.natuurpunt.be/afd.en/natuurpunt-oudenaarde-plus-0/agenda
- Gudrun Snauwaert, gsnauwaert@yahoo.com

Zondag 19 oktober

Bezoek aan het Faunahuis- zie begin kalender

Eurobirdwatch 2 – *Vogelwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus, Natuurpuntafd. Vlaamse Ardennen*

Verschillende vogelkenners geven uitleg over de trek en de soorten die te zien en te horen zijn. Beginners zijn zeker welkom. Neem bij slecht weer zeker eens contact op om te checken of de telling doorgaat. Mogelijk komen er last minute ook nog telposten bij. Check dus zeker onze website of Facebookpagina voor de laatste informatie.

- Vanaf zonsopgang (8u) tot ...., TTP 1: Hoogstad 7, Kluisbergen (aan de rand van het Kluisbos)
  TTP 2: Hoge Dumpel, Mater
- thijs.lietaer@telenet.be en Vanderlinden.lu@telenet.be, 0479 46 69 37

thijs.lietaer@telenet.be, dimitrivandepopuliere@hotmail.com, 0473 52 13 44
Warme kledij, stoeltje(eventueel), verrekijker of telescoop en vogelgids als je die hebt

Dagwandeling 5: '50 jaar MOW': Activistische trage wegen wandeling Maarkebeekvallei – *Milieufront Omer Wattez vzw*

In het kader van 50 jaar MOW wordt een reeks dagwandelingen georganiseerd. Onze 5e en laatste wandeling neemt ons mee op een activistische trage wegen wandeling in de Maarkebeekvallei.

Van 9u tot 17u, Markt Oudenaarde - zitbankjes aan de fontein
Jeroen Meirlaen
MOW-leden: € 6 - niet-leden: € 10 (Een hapje of drankje is inbegrepen). Mail naar info@milieufrontomerwattez.be Na bevestiging kan je het bedrag overschrijven op BE84 9796 1861 3259 (Milieufront Omer Wattez vzw) om je inschrijving definitief te maken.
info@milieufrontomerwattez.be
Schoenen en kledij, aangepast aan het weer, zijn noodzakelijk. Ook moet je een eigen lunchpakket meenemen.

Maandag 20 oktober

Natuurpunt in je testament opnemen: goed idee! – *Natuurpunt afd. Zwalmvallei*

Natuurpunt in je testament opnemen, hoe begin je eraan? Joost Verbeke vertelt je er alles over en beantwoordt je vragen of bedenkingen.

15u en om 19u, De Bron, Marie Popelinstraat 4, Zottegem
Joost Verbeke, verantwoordelijke testamenten en schenkingen bij Natuurpunt
Jan François, jan@aardbol.be

Woensdag 22 oktober

Infomoment testamenten – *Natuurpunt afd. Tussen Leie en Schelde*

Bijna iedereen heeft wel een favoriet stukje natuur. Eentje waar u altijd tot rust komt, inspiratie op doet of waar u mooie jeugdherinneringen aan koestert. Door Natuurpunt op te nemen in uw testament kan u ervoor zorgen dat uw favoriete natuur voor altijd beschermd wordt. Joost Verbeke, verantwoordelijk voor testamenten bij Natuurpunt kent zowel de juridische als de praktische kant. Hij maakt je graag wegwijs in de materie.

Eerste sessie van 15u tot 16u30 ; tweede sessie van 19u tot 20u30. Een kwartier voor aanvang ontvangen we je met koffie en taart, Leietheater (vergaderruimte) Brielstraat 8 9800 Deinze
Joost Verbeke (Natuurpunt)
Graag inschrijven via testamenten@natuurpunt.be

Zaterdag 25 oktober

Paddenstoelenwandeling in Bois Joly – *Natuurpunt afd. Ronse*

Verkennen in het bos wat er aan soorten paddenstoelen zijn.

9u30 - 12u, Hogerlucht 122 te Ronse
Koen Delva
Via de website van Natuurpunt bij de activiteit Paddenstoelenwandeling in Bois Joly te Ronse of bij de contactpersoon
Johan Glibert 0477 51 94 19 johan.glibert@gmail.com
Laarzen (regenkleding indien nodig)

Gezinswerkdag Bos t'Ename - zie begin kalender

Bushcraft in teken van Halloween: Fakkel maken + korte avondwandeling – *Bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen – Boembekemolen*

We maken vooraf zelf onze eigen fakkel met een hazelaartak, jute en gesmolten kaarsvet. Daarna maken we een mooie fakkeltocht in de omgeving. Heb je een pompoen? Breng hem ook mee, best vooraf uitgehold. Deze activiteit is geschikt voor ouders en kinderen.

19u30 - 22u30, Boembekemolen, Boembeke 18, Brakel
Ben Blancquaert
Vooraf inschrijven verplicht, via: https://www.natuurpunt.be/agenda/bushcraft-in-het-teken-van-halloween-fakkel-maken-korte-avondwandeling-23445?date=25/10/2025
Maximum 25 deelnemers
Vincent Decroock, vincent.decroock@natuurpunt.be
Aangepaste buitenkledij

Sterrenkijken op Grootmeers – *Natuurpunt afd. Kruisem*

We wandelen van de afspraakplaats door Grootmeers naar de plaats waar de telescopen staan opgesteld. We krijgen daar uitleg door iemand van JVS (jongerenvereniging voor sterrenkunde).

19u30, Zingembrug kant Zingem, Nederzwalmsesteenweg N435, 9750 Kruisem. Afspraak op de parallelweg naast Zingembrug thv het kruispunt met de Weistraat.
JVS
Kostprijs € 3 pp met een max van € 8 per gezin. Inschrijven noodzakelijk. De inschrijvingen worden afgesloten op 15/09/2024
Eddy Van Den Abeele, ed.vandenabeele@skynet.be of May Tuerlinckx, mtu@telenet.be
Goed schoeisel, warme kledij

Zondag 26 oktober

Wandel & Ontbijt@Boembekemolen – *Natuurpunt afd. Zwalmvallei*

Te reserveren via Carla Verdonck, carlaverdonckverdonck@hotmail.com, 0472 89 81 70
Wandel één van onze prachtige wandelroutes en kom ontbijten op ons terras. Bij slecht weer in de molen. Geniet van een rijkgevuld en gevarieerd ontbijtbord voor € 18 /persoon.
Cava-koffie-appelsap. Pistolet met kaas-ontbijtkoek-rozijnenbrood. Gekookt ei-yoghurt met granola. Vers fruit. Wie na het ontbijt een begeleide wandeling wil meemaken kan om 11u aansluiten bij de gids Roselinde Van Caenegem.

9u - 11u, Boembekemolen, Boembeke 18, Brakel
Carla Verdonck, carlaverdonckverdonck@hotmail.com, 0472 89 81 70

Wandelen na het Ontbijt – Gezinswandeling – *Bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen – Boembekemolen*

Na een stevig ontbijt is het heerlijk om te vertoeven in de natuur. We maken een ontspannende wandeling door de mooie omgeving, onder leiding van Roselinde Van Caenegem.

11u - 13u, Boembekemolen, Boembeke 18, Brakel
Roselinde Van Caenegem
Vertrek is aan de Boembekemolen. Aankomst aan het Riedeplein. Wie met de wagen komt kan op voorhand parkeren op het Riedeplein, hier is veel parking.
Roselinde van Caenegem, roselinde_vancan@hotmail.com

Maandag 27 oktober

Werkdag Bos t'Ename - zie begin kalender

Paddenstoelenkalender Vlaamse Ardennen *plus* 2025

Zaterdag 13 september

Bos t' Ename Grootbos Zuid (*)

9u30, Einde Kapellestraat, Oudenaarde
Koen Delva, 0478/46.86.96

Zaterdag 20 september

Bos ter Rijst (*)

9u30, uitkijkpunt 't Bosgat, ter hoogte van Bosgatstraat 21, Schorisse
Eddy Saveyn, 0477 03 20 75
Probeer te carpoolen want parking is beperkt

Zaterdag 4 oktober

Park Breivelde Zottegem

14u00, Grotstraat 2, Grotenberge (Zottegem)
Frederik Dierickx, 0473 48 34 74

Zaterdag 18 oktober

Mouplon, een opgevulde porfiergroeve te Lessen

14u00, Rue du Château d'Eau, Lessen, Parkeren aan de watertoren
Willem Boonen, 0479 09 80 37

Zaterdag 8 november

Brakelbos (*)

9u30, Kerk Opbrakel
Eddy Saveyn, 0477 03 20 75

Zaterdag 22 november

Kerkhof Hogerlucht Ronse

14u00, Parking kerkhof Hogerlucht, ter hoogte van Hogerlucht 122a, Ronse (niet kant Ommegangstraat)
Eddy Saveyn, 0477 03 20 75

(*) In samenwerking met de Oost-Vlaamse Mycologische Werkgroep OVMW

Het betreft hier determinatietochten en geen gewone wandelingen. Meestal wordt een relatief korte afstand afgelegd en proberen we de gevonden soorten op naam te brengen al dan niet met behulp van literatuur. Een loupe kan nuttig zijn.

Bovenstaande kalender is onder voorbehoud. Bij ongunstig paddenstoelenweer kunnen tochten gewijzigd of geannuleerd worden. Wie interesse heeft en nog niet op de maillijst voorkomt, geeft best zijn gegevens door aan Eddy Saveyn (eddy.saveyn@gmail.com) en ontvangt dan een week vóór de uitstap een uitnodiging.

Wij zouden het op prijs stellen om bij het invoeren van waarnemingen in het veld niet te uploaden ofwel alles op "onzeker" te zetten en pas te uploaden of op "zeker" te zetten na ontvangst van de definitieve lijst. Dan kan je eventuele fouten nog rechtzetten. Vaak ontvang je de lijst binnen de 1 à 2 weken.

Het is vanzelfsprekend belangrijk om je eigen nadeterminaties door te geven aan de persoon die de lijst opmaakt.

De waarnemingen worden achteraf ingevoerd op funbel, een databank van zwammen en slijmzwammen in België. Na invoering in de databank ontvangen de deelnemers van de tocht een lijst met de gevonden soorten.

Natuurinbreuken?
Inspectieregio West
(Oost- en West-Vlaanderen)
natuurinspectie.west.anb@vlaanderen.be
Kantooruren: 050 247 770
Weekend: bel de politie!

Natuurpunt
Vlaamse Ardennen *plus*

Vlaamse Ardennen *plus* VZW
Boskant 56, 9700 Oudenaarde
Ond. Nr. 0656674360, RPR Gent, afdeling Oudenaarde
www.natuurpuntvlaamseardennenplus.be

Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* omvat volgende steden/gemeenten: Brakel (zonder Everbeek en Parike), Deinze, Horebeke, Kluisbergen, Kruisem, Maarkedal, Nazareth, Oudenaarde, Ronse, Sint-Lievens-Houtem, Wortegem-Petegem, Zingem, Zottegem, Zulte en Zwalm.

Lidmaatschap
Je wordt lid door € 38 te storten op rek. BE17 2300 0442 3321 van Natuurpunt, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen

Contactpersoon
Rik Desmet (0497 87 56 14, desmet.rik1@gmail.com)

Afdelingen
- Kruisem - Eddy Van Den Abeele (0474 62 20 52, ed.vandenabeele@skynet.be)
- Tussen Leie en Schelde - Koen Houthoofd (0470 55 02 36, koen.houthoofd@natuurpunt.be)
- Oudenaarde *plus* - Paul Cardon (0474 39 02 77, cardon.paul@gmail.com)
- Ronse - Johan Glibert (0477 51 94 19, johan.glibert@gmail.com)
- Sint-Lievens-Houtem - Christine Bonte (bonte.christine@skynet.be)
- Vlaamse Ardennen - Filip Keirse (055 38 78 83, filip.keirse@telenet.be)
- Zwalmvallei - Jan François (09 361 03 00, jan@aardbol.be)

Kernen
- Rondom Burreken - Marie-Anne De Geest (0474 56 05 04, marie-anne.de.geest@hotmail.be)
- Werkgroep Bos t'Ename - Guido Tack (0474 90 02 30, guido.tack1@telenet.be)
- Werkgroep Everbeekse bossen - Koen Van Den Berge (koen.van.den.berge@telenet.be)

Werkgroepen
- Paddenstoelen - Eddy Saveyn (0477 03 20 75, eddy.saveyn@gmail.com)
- Planten - Henk Coudenys (coudenys.henk@belgacom.net)
- Vogels - Dimitri Van de Populiere (0473 52 13 44, dimitrivandepopuliere@hotmail.com)
- Zoogdieren - Dirk Criel (0475 45 05 34, dirkcriel@skynet.be)

Reservaten met projectnummer
Giften voor reservaten zijn fiscaal aftrekbaar vanaf €40 en stort je op rek. nr. BE56 2930 2120 7588 van NP met vermelding van het projectnummer:
- Algemeen reservatenfonds Vlaamse Ardennen *plus* 6699
- Bois Joly 6625 - Patrick Alexander (0495 45 37 77, p.alexander@telenet.be)
- Bos t'Ename-Volkegembos 6121 - Guido Tack (0474 90 02 30, guido.tack1@telenet.be)
- Bovenlopen Zwalm 6142 - Heidi Demolder (055 42 16 45, heidi.dm@telenet.be)
- Burreken 6602 - Dirk Criel (0475 45 05 34, dirkcriel@skynet.be)
- Everbeekse bossen 6210 - Jan Van Uytvanck
- Faunahuis Burreken F-04031 - Dirk Criel (0475 45 05 34, dirkcriel@skynet.be)
- Feelbos-Kalkoven 6185 - Lucien Vanden Daele (055 38 70 54)
- Grootmeers 6650 - Tine Dhollander (0495 88 13 40, tine@gwapo.be)
- Heurnemeersen 6063 - Gerard Mornie (gerard.mornie@pandora.be)
- Kordaelbos 6605 - Lieven Kinds (0486 07 93 30, lieven.kinds@telenet.be)
- Langemeersen 6076 - Alexander Van Braeckel (0473 85 45 62, alexander.tine@telenet.be)
- Leiemeersen Astene & Bachte 6109 - Koen Houthoofd (0470 55 02 36, koen.houthoofd@ugent.be)
- Maarkebeekvallei 6670 - Ludo Bauwens (ludobauwens@gmail.com)
- Middenloop Zwalm 6160 - Chris Nuyens (chris_nuyens@telenet.be)
- Munkbosbeekvallei 6151 - Laurent Flostroy (0498 67 71 09, laurent.flostroy@pandora.be)
- Nukerkebos-Bosheide 6641 - Simon Feys (0486 73 06 19, simonfeys@yahoo.com)
- Paddenbroek 9401 - Thijs Lietaer (0473 58 17 14, thijs.lietaer@telenet.be)
- Parkbos-Uilenbroek 6136 - Dominiek Decleyre (dominiek.decleyre@gmail.com)
- Perlinkvallei 6204 - Vincent Decroock (0498 10 95 39, vincent.decroock@proximus.be)
- Pyreneeën-Tombele 6667 - Johan Glibert (0477 51 94 19, johan.glibert@gmail.com)
- Rooigembeekvallei 6669 - Joris Van Garsse (0498 14 54 03, joris.van.garsse@telenet.be)
- Vallei van de Zeverenbeek 6082 - Rik Desmet (0497 87 56 14, desmet.rik1@gmail.com)
- Vuilbroek 6126 - Axel Heyerick (0479 29 94 73, axel.heyerick@gmail.com)
- Wijmier 6141 - Ludo Bauwens (ludobauwens@gmail.com)

v.u. Rik Desmet, Lozerstraat 29, 9770 Kruishoutem

afgiftekantoor Gent X
erkenning P203773
bpost
PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE

Meander

Natuur rond Schelde, Leie en Zwalm

#3 | Bijlage

jaargang 23
jul-aug-sep 2025

Natuurpunt
Vlaamse Ardennen *plus*

Pagina 4: De uilen bij ons

1 Lathouwers M., Neyrinck S., Dockx R., Baert K. (2025) - Bestrijding van de bruine rat in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2025 (12) - Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel. DOI: doi.org/10.21436/inbor.120855845

Pagina 8: De geelgors

1 https://www.vogelatlas.be/
2 https://www.vogelbescherming.nl/docs/526fde26-3bfe-497a-a10e-824272f9c32d.pdf?_ga=2.170449632.1575688191.1737972239-1700822088.1715760918

Pagina 10: Opnieuw wolven in de Vlaamse Ardennen?

Over de aanwezigheid van wolven in Vlaanderen: zie 'Roofdiernieuws' (zoekterm INBO-website)
Antwoorden op veel gestelde vragen m.b.t. wolven: zie INBO-website, zoekterm 'FAQ wolf')
Factfinding study wolf (Nederlandstalig rapport Nederland en Vlaanderen): https://purews.inbo.be/ws/portalfiles/portal/59741837/WENR_rapport_3107.pdf
Ecologie van roofdieren in relatie tot beheer: zie artikel in Natuurfocus 2021, https://purews.inbo.be/ws/portalfiles/portal/39629069/VanDenBerge_Gouwy_2021_Natuur.Focus.pdf

Pagina 14: Het bont zandoogje: onopvallende, maar boeiende gast in de tuin

1 SEPP C. (1762 -) - Beschouwing des wonderen Gods, in de minstgeachte schepzelen: of Nederlandsche insecten, naar hunne aanmerkelyke huishouding, verwonderlyke gedaantewisseling en andere wetenswaardige byzonderheden, volgens eigen ondervinding beschreeven, naar 't leven naauwkeurig getekent, in 't koper gebragt en gecoloreerd - Amsterdam

2 VAN DIJCK H. (2021) - Het orakel van de bosnimf - Lannoo

Pagina 24: Hebben de predatoren het gedaan?

1 BAERT K. et al., (2025). Effecten van predatie op populaties van grondbroedende akker- en weidevogels en hoe mogelijk negatieve effecten te remediëren. Literatuurstudie. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2025 (21), DOI: doi.org/10.21436/inbor.123364107
2 https://www.vlaanderen.be/inbo/indicatoren/trend-broedvogels-van-weiden-en-akkers
3 Nieuwsbrief HVV, 14-05

Pagina 13: Vlaamse Ardennendag 2025: Een terugblik

Pagina 26: Vuile hoekjes en nestkasten

Foto's Rita Van de Voorde

Pagina 34: Natuurpunt Houtem op bezoek in het onderzoekscentrum aquatische fauna

Foto's Patrick Lievens

